

POSEBAN POSTUPAK OPOREZIVANJA TURISTIČKIH AGENCIJA - STUDIJA SLUČAJA „ORVAS d.o.o.“

Batinić, Mirna

Master's thesis / Diplomski rad

2016

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of economics Split / Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:124:394133>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-08-15**

Repository / Repozitorij:

[REFST - Repository of Economics faculty in Split](#)

SVEUČILIŠTE U SPLITU
EKONOMSKI FAKULTET

DIPLOMSKI RAD

**POSEBAN POSTUPAK OPOREZIVANJA
TURISTIČKIH AGENCIJA – STUDIJA SLUČAJA
„ORVAS d.o.o.“**

Mentor:

izv.prof.dr.sc. Željana Aljinović Barać

Studentica:

Mirna Batinić, 2131943

Split, svibanj 2016.

SADRŽAJ:

1. UVOD.....	4
1.1. Problem i predmet istraživanja.....	4
1.2. Istraživačke hipoteze.....	6
1.3. Cilj i metode istraživanja.....	7
1.4. Struktura rada.....	8
2. POJMOVNO ODREĐENJE TURISTIČKE AGENCIJE.....	9
2.1. Povijesni razvoj turističkih agencija.....	9
2.2. Pojmovno definiranje turističke agencije.....	11
2.3. Poslovi i funkcije turističkih agencija	13
2.4. Organizacijska struktura turizma.....	16
2.4.1. Organizacija turizma u Republici Hrvatskoj na državnoj razini.....	16
2.4.2. Organizacija turizma u Republici Hrvatskoj na društvenoj razini.....	17
2.4.3. Organizacija turizma u Republici Hrvatskoj na gospodarskoj i strukovnoj razini.....	20
2.4.4. Međunarodne turističke organizacije.....	21
3. SPECIFIČNOSTI RAČUNOVODSTVA TURISTIČKIH AGENCIJA.....	25
3.1. Oporezivanje usluga turističkih agencija.....	25
3.2. Postupak oporezivanja prema načinu poslovanja agencija.....	26
3.2.1. Redovni postupak oporezivanja za usluge obavljene vlastitim sredstvima – u svoje ime i za svoj račun.....	26
3.2.2. Postupak oporezivanja za usluge obavljene u svoje ime, a za tuđi račun.....	28
3.2.3. Postupak oporezivanja za usluge obavljene u tuđe ime i za tuđi račun (posredničke usluge).....	29
3.3. Uvjeti za primjenu posebnog postupka oporezivanja.....	30
3.4. Obveza izdavanja i sadržaj računa.....	31

3.5. Presude Europskog suda pravde u vezi s posebnim postupkom.....	34
3.5.1. Slučaj C-163/91 “Van Ginkel“	34
3.5.2. Spojeni slučajevi C-308/96 I C-94/97 „Madgett and Baldwin“	35
3.5.3. Slučaj C-200/04 „iST“	37
4. SPECIFIČNOSTI POSEBNOG POSTUPKA OPOREZIVANJA NA PRIMJERU TURISTIČKE AGENCIJE „ORVAS“ d.o.o.....	38
4.1. O turističkoj agenciji „Orvas“	38
4.2. Primjeri računovodstvenog praćenja poslovanje turističke agencije Orvas d.o.o. u 2015.godini.....	39
4.2.1. Knjiženje posebnog postupka oporezivanja turističkih agencija kod plaćanja predujmom.....	39
4.2.2. Knjiženje primljenog računa vlasnika za ostvareni smještaj u vili.....	43
4.2.3. Dodatna knjiženja za prikaz marže.....	45
4.3. Primjeri računovodstvenog praćenja poslovanje turističke agencije Orvas d.o.o. u 2012.godini.....	47
4.3.1. Izlazni račun hotelijerstvo.....	47
4.3.2. Ulazni račun hotelijerstvo.....	48
4.4. Komparativna analiza poslovanja u 2012. i 2015. godine	48
4.5. Analiza prihoda od vlastitih i tuđih vila Orvasa d.o.o.	50
5. ZAKLJUČAK.....	61

LITERATURA

PRILOZI

SAŽETAK

SUMMARY

1. UVOD

1.1. Problem i predmet istraživanja

Turizam je društvena pojava i relativno mlada gospodarska grana koja se pojavila u XIX. stoljeću. S pojavom i razvitkom turizma nastale su i razvile se i turističke agencije. Prvu turističku agenciju osnovao je Thomas Cook u Engleskoj, 1845.¹

Turizam danas predstavlja jednu od najvažnijih i najbrže rastućih grana industrije pa je tako i u Hrvatskoj turizam jedan od najvažnijih gospodarskih grana. Zahvaljujući svome dobrom geografskom položaju i prometnoj povezanosti, povijest hrvatskog turizma seže od sredine 19. stoljeća. Turizam se uspješno razvijao i danas je Hrvatska jedna od najposjećenijih i najvažnijih turističkih odredišta Sredozemlja. Hrvatska je poznata po brojnim prirodnim i turističkim atrakcijama pa tako obiluje prirodnim ljepotama, nacionalnim parkovima, razvedenom obalom, spomenicima koji su pod zaštitom UNESCO-a kao što je Dioklecijanov palača u Splitu, Eufrazijeva bazilika – Poreč, Povijesni grad Trogir, Katedrala Sv. Jakova u Šibeniku, stari grad Dubrovnik, Plitvička Jezera, Starogradsko polje.²

Kad je riječ o konkurentnosti putovanja i turizma, Hrvatska je na 33. mjestu, prema novom izvješću Svjetskog gospodarskog foruma o konkurentnosti putovanja i turizma, u konkurenciji 141 zemlje. Objavilo je to Nacionalno vijeće za konkurentnost (NVK), ističući da je Hrvatska i dalje među turistički najkonkurentnijim zemljama svijeta.³

Ulazak Republike Hrvatske (dalje u tekstu: RH) u Europsku Uniju (dalje u tekstu: EU) 01.07.2013.godine, doveo je do brojnih promjena u području zdravstva, pomorstva, graditeljstva, turizma i drugih djelatnosti.

¹ Geić, S. (2007): Putničke agencije i prometni sustavi, Sveučilište u Splitu, [Internet], raspoloživo na: https://moodle.oss.unist.hr/file.php/435/PUTNICKE_AGENCIJE_I_PROMETNI_SUSTAVI.pdf [06.09.2015.]

² Androić, J. (2008): Na UNESCO-voj Listi svjetske baštine čak sedam hrvatskih lokaliteta, Ministarstvo kulture, [Internet], raspoloživo na: <http://www.min-kulture.hr/default.aspx?id=4061> [06.09.2015.]

³ APC/Hina (2015): Hrvatska je 33. turistička zemlja na svijetu, [Internet], raspoloživo na: <http://vijesti.hrt.hr/283348/hrvatska-je-33-turisticka-zemlja-na-svijetu>, [21.06.2015.]

Neke od promjena su:⁴

- Ukidanje granica i kontrola nad njima.
- Slobodne zone uključuju se u područje RH
- Uvoz između zemalja članica postaje stjecanje, a izvoz isporuka
- Uvoz/izvoz ostaje samo prema zemljama izvan EU.

Ulazak RH u EU doveo je do novog Zakona o porezu na dodanu vrijednost (dalje u tekstu: PDV). Pri tome treba naglasiti da su promjene i usklađenja koje su uslijedile stupanjem na snagu novog Zakona o PDV-u vrlo opsežne, gotovo jednake onima kada se sam PDV po prvi put uvodio u hrvatski porezni sustav.⁵ Kao punopravna članica EU, RH obvezna je primjenjivati propise vezane uz oporezivanje porezom na dodanu vrijednost usklađene s odredbama Direktive Vijeća 2006/112/EZ od 28. studenoga 2006. godine o zajedničkom sustavu poreza na dodanu vrijednost.⁶

Mnoge turističke agencije ne znaju način primjene obračuna PDV-a, te im u tome ne pomažu nadležne institucije, posebice Porezna uprava. Više ne vrijedi ista stopa PDV-a za sve usluge, razlika je i u tome radi li se s klijentom u Hrvatskoj ili inozemstvu. Agencije stoga, kada nisu sigurne koju stopu primijeniti, a ne žele biti u prekršaju, obično primijene veću stopu PDV-a, koja je povoljnija za državu, ali ne i za agencije. Nažalost, većina turističkih agencija ne razumije dobro kada radi u svoje ime i za svoj račun, kada radi u ime i za račun kupca, a kada u ime i za račun dobavljača. Ako agencija pruža uslugu paket-aranžmana ili izleta, porez se obračunava prema posebnom postupku, odnosno na razliku u cijeni plaća se PDV u iznosu od 25 posto. Ako agencija bukira smještaj, plaća poreznu stopu od 13 posto, koliko i hotelijeri.⁷

Problem istraživanja je utvrditi točno na koje usluge se koristi poseban postupak oporezivanja i na koji način se izračunava.

Predmet istraživanja ovog diplomskog rada je istraživanje utjecaja posebnog postupka oporezivanja na turističke agencije na konkretnom primjeru turističke agencije „Orvas“.

⁴ Porezna uprava, PDV & EU: Hrvatski porezni obveznici koji posluju na zajedničkom europskom tržištu, [Internet], raspoloživo na: [http://www.porezna-uprava.hr/PdviEu/Documents/letak%20PDV%20EU%20\(25.07.2013.\).pdf](http://www.porezna-uprava.hr/PdviEu/Documents/letak%20PDV%20EU%20(25.07.2013.).pdf) [11.07.2015.]

⁵ Porezna uprava (2013.): PDV i EU, [Internet], raspoloživo na: http://www.racunovodja.hr/33/pdv-i-eu-uniqueidRCViWTptZHJ3hZAWP4cu4jDO6e-0qrzJ/?reltype=2&uri_view_type=12 [11.07.2015.]

⁶ Bubalo, M. (2013): Primjena članka 194. Direktive 2006/112/EZ – neobvezni „reverse charge“, [Internet], raspoloživo na: <http://rif.hr/e-izdanje/rif-12-2013/assets/basic-html/page61.html> [15.05.2016.]

⁷ Laslavić, Ž. (2014.): Putničke agencije plaćaju 25 posto PDV-a i kada to ne trebaju, [Internet], raspoloživo na: <http://liderpress.hr/biznis-i-politika/hrvatska/s---putnicke-agencije-placaju-25-posto-pdv-a-i-kada-to-ne-trebaju/> [11.07.2015.]

1.2. Istraživačke hipoteze

Turističke agencije za dio djelatnosti primjenjuju redovni postupak, a za dio posebni postupak oporezivanja. Posebni postupak oporezivanja primjenjuje se na poslovanje turističkih agencija, ako posluju s kupcima u svoje ime, a koriste isporuke dobara i usluge drugih poreznih obveznika. Redovni postupak znači obračun poreza na dodanu vrijednost na ukupnu naknadu koja se naplaćuje od korisnika usluge uz korištenje pretporeza po ulaznim računima, dok posebni postupak znači obračun PDV-a samo na maržu odnosno ostvarenu razliku u cijeni.⁸

Na temelju definiranog problema i predmeta istraživanja, definira se slijedeća hipoteza:

H₁: Uvođenje posebnog postupka oporezivanja turističkih agencija ima pozitivan utjecaj na financijski rezultat.

Na temelju postavljene hipoteze u diplomskom radu prikazat će se način primjene posebnog postupka oporezivanja te kako je utjecalo na poslovanje turističkih agencija. Usporedit će se godina u kojoj se primjenjivao redovni postupak oporezivanja i godina u kojoj se primjenjuje poseban postupak oporezivanja, na temelju kojeg će se donijeti zaključak dali prihvaćamo ili odbacujemo postavljenu hipotezu.

Posebni postupak oporezivanja turističkih agencija dio je pravne stečevine EU i implementiran je u naš pravni i porezni sustav.⁹ Cilj diplomskog rada je prikazati utjecaj posebnog postupka oporezivanja na financijski rezultat poslovanja turističkih agencija. Odredbama Zakona propisano je da je porezna osnovica, u vezi s jedinstvenom uslugom koju obavlja turistička agencija razlika u cijeni turističke agencije odnosno razlika između ukupne naknade, bez PDV-a, koju plaća kupac i stvarnih troškova turističke agencije za isporuku usluga koje su joj obavili drugi porezni obveznici. Stoga se PDV ne obračunava na ukupnu primjenu naknade već samo na razliku u cijeni koju ostvari turistička agencija između naplaćene naknade kupcu i troškova za nabavljene usluge od drugih poreznih obveznika.¹⁰ Kad putnička agencija primjenjuje posebni postupak oporezivanja, razlika u cijeni oporezuje se PDV-om po stopi od 25%, a iznos PDV-a koji je putnička agencija obvezna platiti izračunava se primjenom preračunate stope

⁸ Cutvarić, M. (2015): Oporezivanje PDV-om usluga turističkih agencija, Računovodstvo i financije, Zagreb, str.70

⁹ Lider (2015.): UHPA hitno traži rješavanje posebnog postupka oporezivanja putničkih agencija PDV-om, [Internet], raspoloživo na: <http://liderpress.hr/biznis-i-politika/hrvatska/uha-trazi-hitno-rjesavanje-posebnog-postupka-oporezivanja-putnickih-agencija-pdv-om/> [11.07.2015.]

¹⁰ Porezna uprava – središnji ured (2015): Oporezivanje putničkih agencija, Ministarstvo financija, Zagreb.

PDV-a i ona iznosi 20%.¹¹ Takav način oporezivanja je pozitivno utjecao na poslovanje turističkih agencija.

1.3. Cilj i metode istraživanja

Cilj istraživanja je prikazati koje su to specifičnosti računovodstva turističkih agencija sa posebnom pažnjom na primjenu posebnog postupka oporezivanja turističkih agencija. U radu će se analizirati financijsko stanje agencije u godini kada se primjenjivao redovan postupak oporezivanja i usporediti je s godinom kada se primjenjuje poseban postupak oporezivanja. Tijekom rada koristit će se razne znanstvene metode koje će doprinijeti zaključku, odnosno prihvaćanju ili odbacivanju postavljene hipoteze. Metode koje se primjenjuju u radu su:¹²

- **Deduktivna metoda** je način zaključivanja tj. izvođenje posebnog iz općeg. Polazi od određenih općih stavova i najčešće se sastoji u utvrđivanju kako ono što vrijedi, vrijedi i u jednom određenom posebnom slučaju. U istraživanju će se prikazati specifičnosti računovodstva na temelju kojeg će se doći do zaključka dali je poseban postupak oporezivanja utjecao na poslovno stanje turističke agencije.
- **Komparativna metoda** utvrđuje sličnosti, zajedničkih obilježja ili različitosti među dvama događajima, pojavama ili objektima. Ističe se ono što je zajedničko ili ono što je različito. Prikazat će se što je to različito u postupcima oporezivanja turističkih agencija i koliko su ti postupci utjecali na financijsko stanje.
- **Metoda deskripcije** opisuje izgled nekog predmeta ili tijeka događaja koji se koristi u početnoj fazi istraživanja. Opisat će se razvoj turističkih agencija i utjecaj poreza na dodanu vrijednost na poslovanje turističkih agencija.
- **Metoda kompilacije** podrazumijeva preuzimanje tuđih promatranja, sudova, zaključaka i rezultata. Spoznaje drugih autora će pomoći pri zaključku koliko je promjena oporezivanja utjecala na turističke agencije.
- **Matematička metoda** sastoji se u primjeni matematičke logike, simbola, formula, operacija koje će na egzaktn način pomoći u objašnjavanju zakonitosti stvari i pojava u prirodi, gospodarstvu i društvu. Uz pomoć te metode bolje će se objasniti primjena posebnog postupka oporezivanja turističke agencije i na koji način se izračunava porez.

¹¹ Porezna uprava – središnji ured (2015): op.cit.

¹² Metodologija znanstvenog istraživanja, [Internet], raspoloživo na: <http://www.pfri.uniri.hr/~ines/MZiR/2013-2014%20Materijal%20za%20web/Znanstvene%20metode.pdf> [04.07.2015.]

- **Metoda studije slučaja** podrazumijeva istraživanje na konkretnom primjeru. U radu će se na konkretnom primjeru istražiti poseban postupak oporezivanja turističkih agencija.

1.4. Struktura rada

Diplomski rad možemo podijeliti u dva dijela. U prvom dijelu, teorijskom će se pobliže objasniti problem istraživanja i kako je to utjecalo na turističke agencije u Hrvatskoj ali i u Europskoj uniji. Dok u drugom dijelu, empirijskom će se na primjeru objasniti kako se primjenjuje poseban postupak oporezivanja.

U prvom dijelu, uvodu se definira problem i predmet istraživanja tijekom kojeg će se u diplomskom radu istražiti i na kraju donijeti zaključak.

U drugom dijelu rada će se teorijski objasniti razvoj i nastanak turističkih agencija u Hrvatskoj i svijetu. Prikazat će se i koje su to osnovne funkcije turističkih agencija, te koje strukovne udruge postoje u Hrvatskoj i svijetu.

U trećem dijelu rada će se teorijski objasniti princip rada turističkih agencija. Objasniti će se tema rada, odnosno utjecaj poreza na poslovanje turističkih agencija. Također će se prikazati kako se poslovalo prije ulaska u EU i nakon što je Hrvatska ušla u EU, te koliko su novi zakoni utjecali na agencije. U ovom dijelu ćemo prikazati i utjecaj novih zakona EU u drugim zemljama i kako su se one s tim nosile.

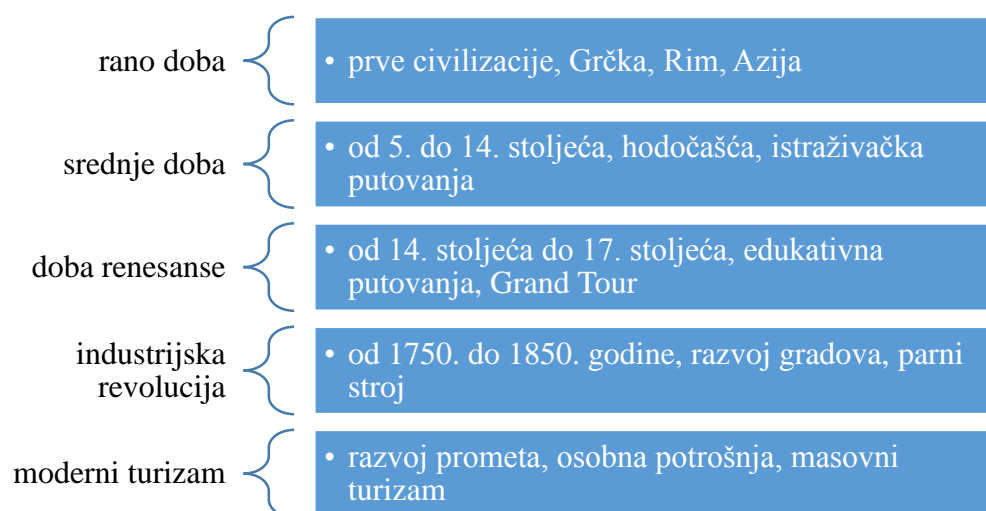
U četvrtom dijelu diplomskog rada putem empirijskog istraživanja doći će se do zaključka kako je poseban postupak oporezivanja utjecao na poslovanje turističke agencije „Orvas“. Prikazat će se financijsko stanje u 2012. godini kada se nije primjenjivao poseban postupak oporezivanja i usporediti je s 2015. godinom kada se primjenjuje poseban postupak.

U zadnjem dijelu diplomskog rada će se uz pomoć teorijskog i empirijskog istraživanja donijeti zaključak.

2. POJMOVNO ODREĐENJE TURISTIČKE AGENCIJE

2.1. Povijesni razvoj turističkih agencija

Putovanje spada u najstarije i najopćenitije pojave ljudskog života te je dio povijesti čovječanstva koje ga prati od najranijeg postojanja. Većina turističkih teoretičara pretečom turističkih putovanja smatra Grand Tour koje su u razdoblju od 1547. do 1830. godine uglavnom poduzimali engleski plemići kao završnu fazu svog obrazovanja, a trajala su od dvije pa čak i do osam godina. Ipak Grand Tour nije imao sve elemente turističkog putovanja, jer ta vrsta putovanja još nije imala karakter masovne društvene-ekonomske pojave. Tako su se svi potrebni uvjeti za razvoj turizma stekli tek polovicom 19. stoljeća jer je upravo to razdoblje, u kojem su se počeli djelovati svi relevantni čimbenici postanka turizma (pokretački, receptivni i posrednički faktori) koji su omogućili da se u turistička putovanja mogu uključiti širi društveni slojevi. Svjetska turistička organizacija, predturističku fazu dijeli u četiri epohe, a fazu od 1850. godine vidi kao cjelovitu fazu modernog, masovnog turizma.¹³

Slika 1. Periodizacija razvoja turizma

Izvor: Čavlek, N., Bartoluci, M. i suradnici (2011.): Turizam – ekonomske osnove i organizacijski sustav, Školska knjiga d.d., Zagreb, str.44.

Zasluge za prvo turističko putovanje s unaprijed određenim programom pripada Thomasu Cooku, koji je 5.srpnja 1841. godine organizirao izlet vlakom za 570 osoba iz Leicestera u Loughborough. Cook je neprestano proširivao i smišljao nova putovanja za sve veći krug zainteresiranih, te je 1845.godine osnovao vlastitu turističku agenciju Travel Agency „Cook“.

¹³ Čavlek, N., Bartoluci, M. i suradnici (2011.): Turizam – ekonomske osnove i organizacijski sustav, Školska knjiga d.d., Zagreb, str. 41-44.

Prva turistička agencija izvan Engleske osnovana je u Švicarskoj što je donekle i logično s obzirom na činjenicu da su švicarski poduzetnici imali dosta iskustava s iseljeničkim uredima. Međutim, tek se 1908. godine osniva agencija koja će svoje poslovanje uspješno razvijati sve do danas kad je prerasla u jednog od najvećih i najpoznatijih organizatora putovanja u Europi, a sve je krenilo od Alfreda Kuonija koji je osnovao „Reiseburo Kuoni AG“.¹⁴

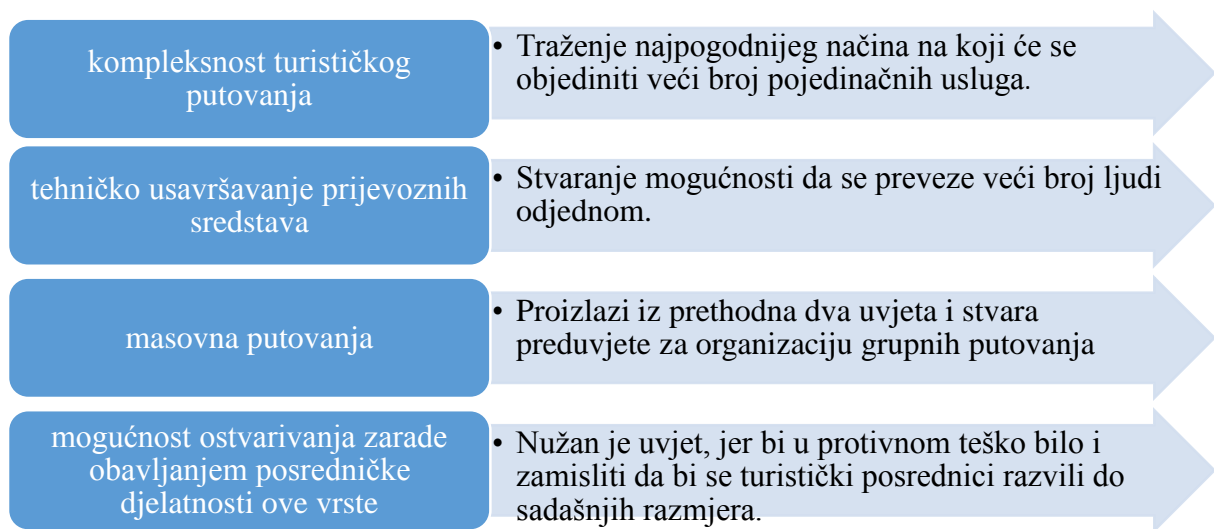
Razvoj agencijskog poslovanja u Hrvatskoj s obzirom na opći društveni gospodarski razvoj tekao je sporije u usporedbi s razvojem tog poslovanja u Zapadnoj Europi, ali nešto brže nego u istočnim dijelovima našeg kontinenta. 1911. godine „Društvo za promet stranaca“ u Zagrebu pokrenulo inicijativu osnivanja prve domaće turističke agencije, no političke prilike u zemlji, a ubrzo i rat omeli su njezinu realizaciju. Kad je nakon rata 1919. godine „Društvo za promet stranaca“ ponovno obnovilo svoj rad, na općem kongresu u Zagrebu udareni su temelji prve domaće agencije. Na kongresu je zaključeno između ostalog da se u okviru centralne vlade osnuje tijelo za unapređenje prometa stranaca i da se koncesija za prodaju željezničkih karata izvan staničnih zgrada izda samo društvima za promicanje prometa stranaca, a ne privatnim osobama. Sve inicijative društva morale su se verificirati kod nadležnih organa u Beogradu jer se Hrvatska našla u sastavu nove države Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca. Tako je 2. listopada 1923. godine Ministarstvo trgovine i industrije izdalo odobrenje za početak rada prve turističke agencije na prostoru tadašnje države. Radilo se o društvu za saobraćaj putnika i turista koje je nosilo ime „Putnik“, AD, Beograd. „Putnik“ je odmah dobio odobrenje za otvaranje podružnice u Zagrebu pa je tako u Zagrebu počela samostalno djelovati ispostava beogradske turističke agencije. Kako je na teritoriju Hrvatske 1941. godine formirana NDH, poslovanje „Putnikove“ podružnice u Zagrebu preuzeo je te godine osnovani „Croatia-put“ koji je djelovao na cijelom teritoriju tadašnje hrvatske države. Nakon II. svjetskog rata turistička agencija „Putnik“ ponovno oživljava svoj rad, te uz zagrebačku postojale su podružnice u Splitu i Rijeci te poslovnica „Putnikove“ splitske podružnice u Dubrovniku. Poduzeće za saobraćaj putnika i turista „Putnik“ – Dubrovnik, koje po izvršenoj decentralizaciji 1. srpnja 1952. godine počinje s radom kao samostalno poduzeće, mijenja 1962. godine ime u „Atlas“, poduzeće za saobraćaj putnika i turista, Dubrovnik. Tako je „Atlas“ prvi 1970. godine počeo na tržištu nuditi paket – aranžmane namijenjene masovnom domaćem tržištu. Već 1978. godine u organizaciji „Atlas“ na odmor u zemlji i inozemstvo putovalo je s područja tadašnje Jugoslavije 70.000 turista.¹⁵

¹⁴ Čavlek, N. (1998.): Turoperateri i svjetski turizam, Golden marketing, Zagreb, str 30-36.

¹⁵ Čavlek, N. (1998.): op.cit., str 43-46.

2.2. Pojmovno definiranje turističke agencije

Iako se potrebe za organizacijom putovanja javljaju sa samim počecima korištenja prijevoznim sredstavima u prijevozu putnika, ipak turistička putovanja, kao viša faza u razvoju putovanja, traže i savršenije oblike organizacije takvih putovanja. Potrebu za osnivanjem turističke agencije kao specifičnoga gospodarskog subjekta koji posreduje između onih koji nude turističke usluge i onih koji se tim uslugama koriste nisu uvjetovale samo navedena obilježja turističkog tržišta nego i nekoliko sljedećih faktora.¹⁶

Slika 2. Faktori turističkog tržišta

Izvor: Čavlek, N., Bartoluci, M. i suradnici (2011.): Turizam – ekonomske osnove i organizacijski sustav, Školska knjiga d.d., Zagreb, str.214

Turistička agencija se može definirati kao "gospodarstveni organizam (organizaciju) čija se osnovna djelatnost sastoji od organiziranja i prodaje putovanja i boravka te pružanju drugih usluga putnicima i sudionicima turističkog prometa".¹⁷ Rad turističkih agencija reguliran je većim brojem propisa što se može vidjeti u Tablici 1. Njima se uređuje ponašanje turističkih agencija, odnosno indirektno se i uređuje ponašanje njihovih poslovnih partnera. Kompleksnost i disperziranost pravnih normi oslikava svu težinu uvjeta poslovanja turističkih agencija. Njihovo uspješno poslovanje i konkurentnost uvjetovano je stoga i dobrim poznavanjem turističkog prava, kako u RH, tako i u EU.¹⁸

¹⁶ Čavlek, N., Bartoluci, M. i suradnici (2011.): op.cit., str.214

¹⁷ Geić, S. (2007): Putničke agencije i prometni sustavi, Sveučilište u Splitu, [Internet], raspoloživo na: https://moodle.oss.unist.hr/file.php/435/PUTNICKE_AGENCIJE_I_PROMETNI_SUSTAVI.pdf [13.05.2016.]

¹⁸ Ramljak, B., Krnić, A.(2010.): Računovodstvo turističke agencije, Ekonomski fakultet, Split.

Tablica 1. Zakonodavni okvir za poslovanje turističkih agencija u RH

PODRUČJE REGULACIJE	ZAKONI	NARODNE NOVINE
Osnivanje i djelovanje gospodarskih subjekata	<ol style="list-style-type: none">1. Zakon o trgovačkim društvima2. Zakon o obrtu3. Zakon o zadrugama	<p>NN br. 11/93, 34/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12, 68/13 i 110/15.</p> <p>NN br. 143/13</p> <p>NN br. 34/11, 125/13 i 76/14.</p>
Obavljanje djelatnosti u turizmu i ugostiteljstvu	<ol style="list-style-type: none">1. Zakon o pružanju usluga u turizmu2. Zakon o ugostiteljskoj djelatnosti3. Zakon o državnom inspektoratu	<p>NN br. 68/07, 88/10, 30/14, 89/14 i 152/14.</p> <p>NN br. 85/15</p> <p>NN br. 116/08, 123/08 i 49/11.</p>
Uređivanje ugovora između subjekata u turizmu	<ol style="list-style-type: none">1. Zakon o obveznim odnosima2. Zakon o zaštiti potrošača3. Posebne uzance u ugostiteljstvu	<p>NN br. 35/05, 41/08, 125/11 i 78/15.</p> <p>NN br. 41/14 i 110/15</p> <p>NN br. 16/95, i 108/96.</p>
Stvaranje uvjeta za razvoj turizma u destinaciji	<ol style="list-style-type: none">1. Zakon o turističkim zajednicama i promicanju hrvatskog turizma2. Zakon o boravišnoj pristojbi3. Zakon o članarinama u turističkim zajednicama	<p>NN br. 152/08</p> <p>NN br. 152/08, 59/09, 97/13, 158/13 i 30/14.</p> <p>NN br. 152/08, 88/10 i 110/15.</p>

Izvor: Ažurirano i dopunjeno prema Ramljak, B., Krnić, A.(2010.): Računovodstvo turističke agencije, Ekonomski fakultet, Split.

Donošenjem Zakona o pružanju usluga u turizmu (ZPUT) 15.lipnja 2007. godine i početkom njegove primjene od 15. rujna 2007. godine u hrvatsku su legislativu ugrađeni visoki standardi pravne stečevine Europske unije u organizaciji paket-aranžmana i regulirana su bitna statusna pitanja poslovanja turističkih agencija. ZPUT definira turističku agenciju kao trgovačko društvo, trgovca pojedinca, obrtnika ili njihovu organizacijsku jedinicu koji pružaju usluge organiziranja putovanja ili posredovanja usluga vezanih uz putovanje i boravak turista.¹⁹

2.3. Poslovi i funkcije turističkih agencija

Jaka konkurencija na turističkom tržištu prisilila je turističke agencije na odgovarajuće napore, uz korištenje svojeg utjecaja i važnosti na turističkom tržištu, za poboljšanje kvalitete usluga i proizvoda. Tako su agencije dodatno utjecale na faktore ponude, mijenjajući pritom postepeno i svoje organizacijske oblike, ali i organizacijske oblike sudionika u turističkoj ponudi. Agencije su izravno utjecale na formiranje turističke ponude, i to kako glede veličine odgovarajućih kapaciteta, tako i njihove strukture, kvalitete pa čak i unutrašnje organizacije. Predmet poslovanja turističkih agencija su usluge, i to one kojima se zadovoljavaju potrebe turista i drugih osoba što putuju. Veliki je broj takvih usluga, a u te se poslove ubrajaju:²⁰

- organiziranje putovanja i izleta za domaće i inozemne turiste u zemlji i inozemstvu,
- organiziranje posjeta različitim privrednim, kulturnim, zabavnim, sportskim manifestacijama i priredbama,
- organiziranje službe vodiča, predstavnika, službe asistencije i transfera,
- prodaja svih vrsta karata u putničkom prijevozu u svim vrstama prometa,
- organiziranje usluge smještaja i prehrane u svim vrstama ugostiteljskih objekata u zemlji i inozemstvu,
- prodaja ulaznica za različite priredbe itd.

¹⁹ Trezner, Ž.(2014.): Priručnik za zaposlene u turističkim agencijama, UHPA, Zagreb, str. 160-161.

²⁰ Vukonić, B.(1998.): Turističke agencije, Mikrorad d.o.o., Zagreb, str.51-57.

Radi bolje preglednosti svi bi se ti poslovi mogli podijeliti i sistematizirati na četiri velike skupine:²¹

- prvo, usluge s područja prijevoza putnika, gdje valja ubrojiti prodaju svih vrsta karata u svim vrstama prijevoza,
- drugo, usluge s područja ugostiteljstva i hotelijerstva, gdje se ubrajaju sve vrste tih usluga izvan mjesta boravka turista ili putnika,
- treće, skupine usluga aranžmana, gdje agencija formira svoj vlastiti proizvod u punom smislu te riječi, nudeći korisniku zajednički niz usluga,
- četvrto, ostale usluge, to su različite sporedne usluge, na primjer, prodaja karata za različite priredbe, odnosno manifestacije, prodaja trgovačke robe, mjenjački poslovi, posredništvo u pribavljanju viza i putovnica, itd.

Ekonomska suština i karakter poslovanja agencija u turizmu, kao što joj i ime kaže, u sferi je posredovanja. U svojoj biti agencija je turistički posrednik. Posrednička funkcija turističke agencije sastoji se od one njezine djelatnosti u kojoj kao posrednik prodaje putnicima i turistima različite usluge, za račun izvršitelja usluge. Kao posrednik pri prodaji, turistička agencija naplaćuje od izvršitelja usluge odgovarajuću proviziju. Međutim, unatoč činjenici što je u velikom dijelu svog poslovanja agencija u ulozi posrednika, da bismo lakše odredili njezine funkcije na turističkom tržištu, to posredništvo kojim se agencija služi kao oblikom rada, sistematizirati i podijeliti će se obilježje i sadržaj pojedinih zadataka koje agencija obavlja. Može se govoriti o agenciji koja se na turističkom tržištu pojavljuje kao:²²

- savjetnik – informativno – savjetodavna funkcija
- propagator – propagandna funkcija
- čisti posrednik ili posrednik u užem smislu – posrednička funkcija
- poduzetnik ili organizator – organizatorska funkcija.

Informativna – savjetodavna funkcija turističke agencije jedna je od njezinih najstarijih funkcija. I danas je još prisutna u djelovanju svih turističkih agencija širom svijeta, a sastoji se od besplatnih turističkih informacija i korisnih savjeta s područja putničkog prometa, ugostiteljstva, hotelijerstva, deviznih propisa i propisa o izdavanju putovnica i viza, informacija o zabavnim, kulturnim i drugim priredbama. Ta je usluga besplatna i neobvezna za klijenta koji je zatražio određenu informaciju, tako da tražene usluge može realizirati, odnosno koristiti i

²¹ Vukonić, B.(1998.): op.cit.

²² Vukonić, B.(1998.): op.cit.

izvan agencije koja mu je dala informacije. Informativno – savjetodavne usluge turistima i drugim putnicima važne su za rad turističke agencije, jer pružajući ih, agencija ima priliku ponuditi svoje usluge velikom broju potencijalnih klijenata. Turističke agencije često imaju različiti turistički propagandni materijal koji dobivaju od brojnih pružatelja turističkih usluga.

Propagandna funkcija se ne iscrpljuje samo u distribuciji propagandnog materijala, bilo vlastitog, bilo od pojedinih nositelja turističke ponude. Propagandna funkcija turističke agencije manifestira se u dva oblika:

- „čistom“ komercijalnom propagandnom porukom koju agencija distribuira dostupnim kanalima i različitim propagandnim medijima,
- Propagiranjem turizma kao pojave i fenomena, u čemu je komercijalna poruka manje zastupljena.

Ta funkcija agencija veoma je izražena u zemljama koje su na početku turističkog razvoja. U njima agencija ima funkciju općeg propagatora turizma i donekle predstavlja najviši operativni turistički organ zemlje.

Glede važnosti za ukupnost poslovanja agencije, **posrednička je funkcija** jedna od najvažnijih, ponajviše zbog prirode poslova agencija u turizmu. Posredništvo kao oblik rada agencije na tržištu u samoj je suštini njezine egzistencije, pa bi se moglo reći da se ta funkcija provlači kroz sve ostale funkcije agencije ili veliki dio njih. To su poslovi u kojima agencija za račun trećih osoba samo u izravnom kontaktu s klijentelom „transferira“ njihove usluge ili robu neposrednim korisnicima.

Organizatorska funkcija turističke agencije postaje sve važnija u suvremenom poslovanju turističke agencije. Pojavljujući se kao inicijator i organizator najrazličitijih vrsta putovanja, turistička je agencija izravno utjecala na nagli porast turističkih kretanja u svijetu. Ta je funkcija nastala u razvoju transformacije turističkih agencija i do danas je zadržala jednu od primarnih uloga u suvremenom poslovanju tih privrednih organizacija.

2.4. Organizacijska struktura turizma

Što se tiče organizacije turizma kod nas, ali i u drugim zemljama, može se govoriti o državnoj, društvenoj, gospodarskoj i strukovnoj razini u turizmu, a dolazi i do povezivanja nacionalnih s inozemnim čimbenicima, dakle na međunarodnoj razini.

Slika 3. Organizacijska struktura turizma u RH

Izvor: Čavlek, N., Bartoluci, M. I suradnici (2011.): Turizam – ekonomske osnove i organizacijski sustav, Školska knjiga d.d., Zagreb, str.94

2.4.1. Organizacija turizma u Republici Hrvatskoj na državnoj razini

Zakonodavnu vlast na nacionalnoj razini obnaša Hrvatski sabor. Njegove ovlasti su donošenje, tj. usvajanje zakona i drugih pravnih akata, zatim donošenje državnog proračuna i sl. Stručnu podršku Saboru pružaju posebne službe, pa tako djeluje i poseban Odbor za turizam koji je zadužen za postupak donošenja zakona u turizmu te za utvrđivanje i praćenje provođenja turističke politike. Izvršnu ili upravnu vlast na nacionalnoj razini obnašaju predsjednik i Vlada RH sa svojim ministarstvima, koja su najistaknutija tijela državne uprave, a djeluju i neka druga

tijela ovlaštena za upravne poslove, inspekcijski nadzor i druge stručne poslove od javnog interesa. Posebno tijelo državne uprave je državni inspektorat. Neke od njegovih zadaća su nadzor provedbe propisa svih gospodarskih subjekata i pružatelja usluga, pa tako i u turizmu i ugostiteljstvu. Na nižim su razinama za provedbu zakonodavne vlasti zadužene županijske skupštine odnosno gradska i općinska vijeća. Na razinama ispod županijskih, tijela lokalne samouprave su uredi i službe u gradovima i općinama. Njihova važnost za turizam također je vrlo velika jer izrađuju i donose prostorne i urbanističke planove, obavljaju komunalne poslove, potiču razvoj gospodarstva, potiču izgradnju komunalne, prometne i druge infrastrukture i obavljaju sve druge javne zadaće. Kao najviše upravno tijelo u državi resorno ministarstvo za turizam od 2008. godine djeluje samostalno, što nije bilo odmah od ustroja nove države.²³

Glavni zadaci Ministarstva turizma RH su:²⁴

- provodi upravne i stručne poslove koji se osobito odnose na turističku politiku zemlje u sklopu opće gospodarske politike,
- određuje strategiju razvoja turizma zemlje.

Ostali zadaci Ministarstva turizma RH su:²⁵

- utvrđuje razvoj i investicije u turizmu,
- potiče razvoj specifičnih oblika turizma,
- provodi kategorizaciju ugostiteljskih objekata,
- ostvaruje međunarodnu suradnju u turizmu,
- provodi praćenje i analizu poslovanja ukupnog turističkoga gospodarstva, itd.

2.4.2. Organizacija turizma u Republici Hrvatskoj na društvenoj razini

Novi društveno-politički i gospodarski odnosi bili su uspostavljeni samostalnošću Hrvatske nametnuli su potrebu prilagođavanja staroga društvenog ustroja na novonastale uvjete okruženja. Odmah nakon ustroja nove države, 1991. godine sustav turističkih društava i saveza zamijenjen je sustavom turističkih zajednica prema uzoru na austrijski model. To je učinjeno donošenjem Zakona o turističkim zajednicama i promicanju hrvatskog turizma koji uređuje zadaće, ustroj i djelovanje turističkih zajednica, te Zakona o članarinama u TZ-u i Zakona o

²³ Čavlek, N., Bartoluci, M. I suradnici (2011.): op.cit., str.95-99.

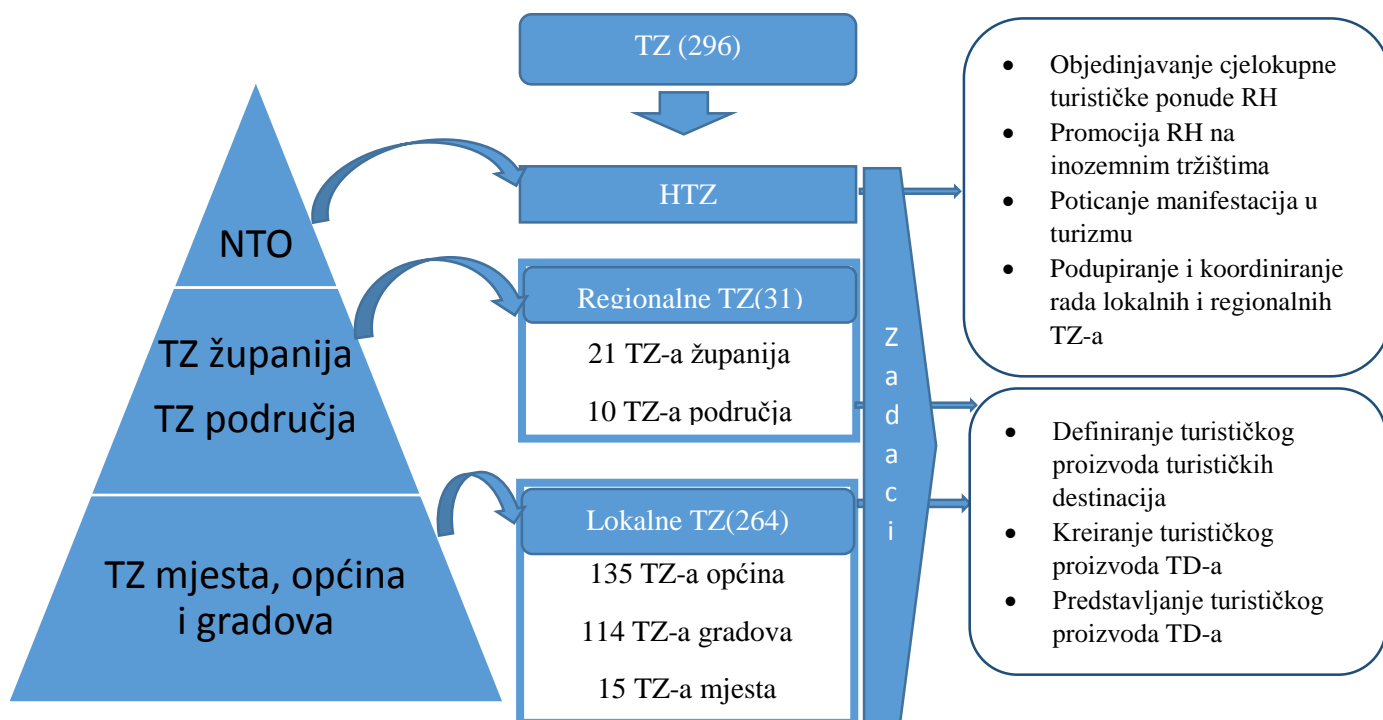
²⁴ Čavlek, N., Bartoluci, M. I suradnici (2011.): op.cit., str.99.

²⁵ Čavlek, N., Bartoluci, M. I suradnici (2011.): op.cit., str.99.

boravišnoj pristojbi, o načinu njihova financiranja, a doneseni su i brojni prateći provedbeni akti. Prilikom određivanja ustroja turističkih zajednica Zakon omogućava kompromis između potreba struke i uvažavanja političko-administrativnog ustroja države te predviđa obvezne i neobvezne oblike turističkih zajednica. Mogući oblici su:²⁶

- Za područje općina i gradova, županija i cijele zemlje, što su obvezni oblici osnivanja turističkih zajednica, a mogu postojati i
- Turističke zajednice širih područja i turističke zajednice turističkih mjesta, što su neobvezni oblici turističkih zajednica.

Od TZ-a krajem 2014.godine bila su 135 TZ-a općina (npr. TZ Općine Lokvran, TZ Općine Mošćenička Draga i dr.) i 114 TZ-a gradova (npr. TZ Grada Opatije, TZ Grada Splita i dr.), 15 TZ-a mjesta (npr. TZ mjesta Ičići, TZ mjesta Medveja i dr.), 21 TZ-a županije (npr. TZ Istarske županije, TZ Primorsko-goranske županije i dr.) i 10 TZ-a područja (npr. TZ Makarske rivijere, TZ otoka Krka i dr.) i Hrvatska turistička zajednica (HTZ), kao njihova krovna ustanova.²⁷

Slika 4. Ustroj i zadaci turističkih zajednica

Izvor: Čavlek, N., Bartoluci, M. i suradnici (2011.): Turizam – ekonomske osnove i organizacijski sustav, Školska knjiga d.d., Zagreb, str.101.

²⁶ Čavlek, N., Bartoluci, M. i suradnici (2011.): op.cit., str.99-107.

²⁷ Državni ured za reviziju (2014): Izvješće o obavljenoj reviziji turističkih zajednica i instituta za turizam, Zagreb, [Internet], <https://vlada.gov.hr/UserDocsImages//Sjednice/2014/172%20sjednica%20Vlade//172%20-%2012.6.pdf> [05.03.2016.]

Na vrhu piramide djeluje Hrvatska turistička zajednica (HTZ), kao nacionalna turistička organizacija. Najvažnije zadaće HTZ-a su:²⁸

- objedinjavanje cjelokupne turističke ponude RH,
- promoviranje hrvatskog turizma u inozemstvu putem predstavništva i nastupom na sajmovima,
- poticanje razvoja turističkih proizvoda i razvijanje svijesti stanovnika naše zemlje o važnosti i ulozi turizma,
- surađuje s nacionalnim turističkim organizacijama drugih zemalja i specijaliziranim međunarodnim regionalnim turističkim organizacijama
- na temelju izvješća turističkih zajednica županija prati, analizira i ocjenjuje izvršavanje planovima i programima utvrđenih zadaća i uloga sustava turističkih zajednica poduzima mjere i aktivnosti za razvitak i promicanje turizma u turistički nerazvijenim dijelovima Republike Hrvatske.

Tijela HTZ-a su Sabor, Turističko vijeće, Nadzorni odbor i predsjednik. Dužnost predsjednika HTZ-a obnaša ministar turizma. HTZ djeluje na temelju godišnjeg Programa rada i Financijskog plana koje donosi Sabor, a ostvaruje prihode iz sljedećih izvora: boravišne pristojbe, članarine, državnog proračuna i ostalih izvora. Osim turističkih zajednica u hrvatskom turizmu prisutne su i druge društvene organizacije koje su s njim izravno i neizravno povezane bilo da je riječ o emitivnim organizacijama koje povezuju sudionike putovanja prema njihovim zajedničkim obilježjima i specifičnim interesima ili o društvima receptivnog karaktera koja povezuju pojedince vrlo često na teritorijalnom načelu prema njihovim zajedničkim interesima ili hobijima. Sve one su po karakteru dobrovoljne, neprofitne i od opće koristi, a mogu biti emitivnog ili receptivnog karaktera.²⁹

Emitivne društvene organizacije uključene u turizam:³⁰

- društva planinara,
- alpinistička društva i savezi,
- društva biciklista,
- izviđački savezi,

²⁸ Hrvatska turistička zajednica: Opće informacije, [Internet], raspoloživo na: <http://business.croatia.hr/hr-HR/Hrvatska-turisticka-zajednica> [05.03.2016.]

²⁹ Čavlek, N., Bartoluci, M. i suradnici (2011.): op.cit., str.99-107.

³⁰ Čavlek, N., Bartoluci, M. i suradnici (2011.): op.cit., str.99-107.

- društvo umirovljenika,
- omladinsko-sportska društva,
- auto-moto društva.

Nedovoljno se ističe duga tradicija planinarskog pokreta na našim prostorima jer je Hrvatsko planinarsko društvo utemeljeno još davne 1874. godine u Zagrebu, a time su Hrvati svrstani među prvih deset naroda u Europi s organiziranim planinarskim pokretom.

Receptivne društvene organizacije uključene u turizam:³¹

- kulturno-umjetnička društva,
- društva prijatelja prirode (npr. udruga Lijepa naša),
- lovci i ribiči i sl.

Tako npr., udruga Lijepa naša zajedno sa Zakladom za odgoj i obrazovanje i okoliš, sudjeluje u očuvanju, zaštiti i prezentaciji hrvatskih turističkih resursa te tako vodi projekt Plavih zastava, koje su svjetski priznata oznaka za očuvanost i kvalitetu usluga na plažama i u marinama.

2.4.3. Organizacija turizma u Republici Hrvatskoj na gospodarskoj i strukovnoj razini

Osnovni nositelji gospodarske aktivnosti u turizmu Hrvatske su trgovačka društva i obrtnici, koji se moraju udruživati u komore, ovisno o pravno-ustrojbenom obliku:³²

- Hrvatsku gospodarsku komoru (HGK) i
- Hrvatsku obrtničku komoru (HOK).

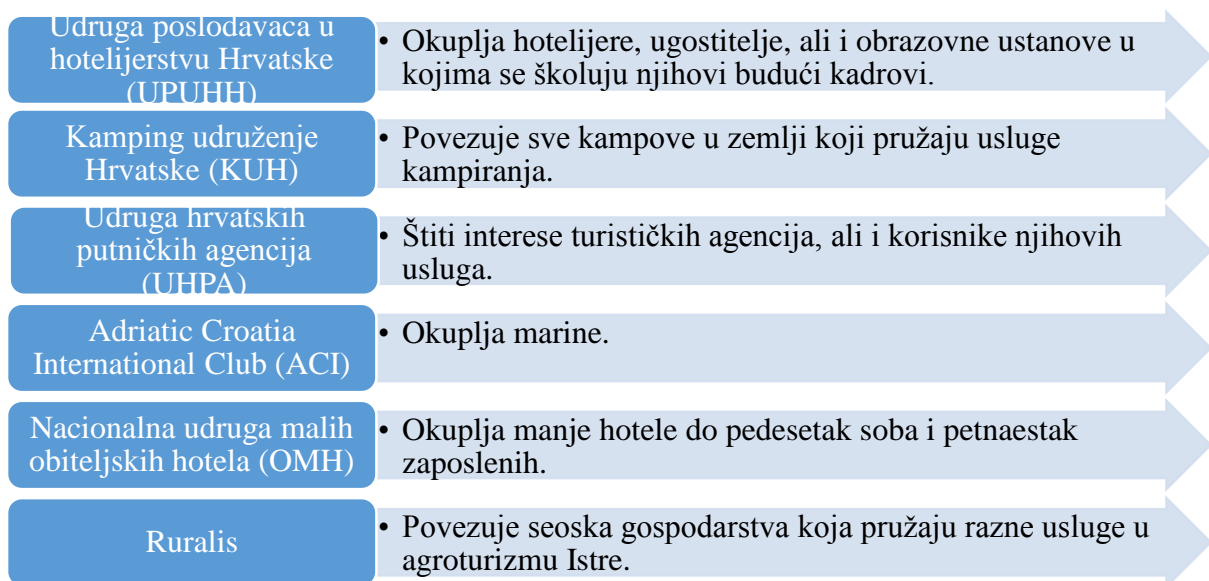
HGK je nevladina, stručno-poslovna organizacija svih pravnih osoba koje su u Republici Hrvatskoj registrirane za obavljanje gospodarske djelatnosti, a HOK je takva asocijacija za obrtnike. Zadaće obiju komorskih organizacija su zastupanje interesa svih nositelja gospodarske aktivnosti u zemlji, promicanje hrvatskog gospodarstva u zemlji i inozemstvu te poduzimanje raznih aktivnosti za unaprjeđenje rada i poslovanja gospodarskih subjekata. Nadalje, zadaća komorskih organizacija su predlaganje i pokretanje inicijativa za donošenje zakona te drugih propisa i mjera koje se odnose na uvjete privređivanja te jačanje poduzetništva

³¹ Čavlek, N., Bartoluci, M. i suradnici (2011.): op.cit., str.99-107.

³² Čavlek, N., Bartoluci, M. i suradnici (2011.): op.cit., str.107-109.

u turizmu i obrtništva unutar ukupnoga hrvatskoga gospodarstva, te razmatranje prijedloga zakona koji se odnose na turizam.

Za djelovanje sustava turizma u zemlji valja još izdvojiti aktivnost strukovnih udruga u kojima se povezuju najizrazitiji predstavnici istih struka zbog rješavanja nekih zajedničkih pitanja te tako i same potiču razvoj turizma. Riječ je uglavnom o takvim udrugama u kojima se mahom udružuju razni predstavnici turističke ponude koji nude slične turističke usluge. To su sljedeće organizacije:³³

Slika 5. Predstavnici turističke ponude

Izvor: Čavlek, N., Bartoluci, M. i suradnici (2011.): Turizam – ekonomske osnove i organizacijski sustav, Školska knjiga d.d., Zagreb, str.109.

2.4.4. Međunarodne turističke organizacije

U turizmu se prve organizacije počinju javljati između 60-ih i 70-ih godina 19. stoljeća, a krajem tog stoljeća utemeljena je prva strukovna turistička organizacija međunarodnoga karaktera (1898. Međunarodni turistički savez, AIT).³⁴

³³ Čavlek, N., Bartoluci, M. i suradnici (2011.): op.cit., str.107-109.

³⁴ Čavlek, N., Bartoluci, M. i suradnici (2011.): op.cit., str.109.

Zbog interdiscipliniranog karaktera turizma u njemu djeluje veliki broj međunarodnih organizacija, bilo onih izravno, a još više onih koje su s njim neizravno povezane. U osnovi se međunarodne organizacije specijalizirane za turizam prema teritorijalnom načelu i prema području djelovanja mogu podijeliti na: svjetske (univerzalne), regionalne i strukovne organizacije.³⁵

svjetske
(univerzalne)
međunarodne
turističke
organizacije

- **Svjetska turistička organizacija UN-a, UNWTO** (UN World Tourism Organization)
- **Svjetsko vijeće za putovanja i turizam, WTTC** (World Travel and Tourism Council)

regionalne
međunarodne
turističke
organizacije

- U Europi valja izdvojiti **Europsku turističku komisiju, ETC** (European Travel Commission)
- u drugim regijama: **Azijsko-pacifičko turističko udruženje, PATA** (Pasific Asia Travel Association), **Karipska turistička organizacija, CTO** (Carribbean Tourism Organization), **Latinsko-američka turistička organizacija, COTAL**.

međunarodne
strukovne
turističke
organizacije

- Strukovnih međunarodnih organizacija u turizmu specijaliziranih za neka uska područja djelovanja ima toliko mnogo, no većinom su nastale tako što su iz organizacija na lokalnoj razini postepeno okrupnjavajući poprimile globalni karakter, a postoje i one koje su odmah ustrojene kao međunarodne.
- Prema užem području djelovanja te se organizacije mogu grupirati u četiri skupine:
 - organizacije čije članice pružaju usluge smještaja i prehrane kao što je npr. Međunarodna udruga hotela i restorana, **IH&RA** i sl.
 - organizacije čije članice pružaju posredničke usluge u turizmu i usluge prijevoza, npr. Svjetski savez udruženja turističkih agencija, **UFTAA** i sl.
 - organizacije koje se bave zaštitom i prezentacijom prirodnih i društvenih resursa, npr. Međunarodni savjet za spomenike i spomeničke cjeline, **ICOMOS** i sl.
 - strukovna međunarodna udruženja znanstvenika u turizmu, novinara te sudionika putovanja, npr. Međunarodno udruženje stručnjaka za turizam i putovanja, **SKAL** i sl.

Slika 6. Podjela međunarodnih turističkih organizacija

Izvor: Čavlek, N., Bartoluci, M. i suradnici (2011.): Turizam – ekonomske osnove i organizacijski sustav, Školska knjiga d.d., Zagreb, str.114.

³⁵ Čavlek, N., Bartoluci, M. i suradnici (2011.): op.cit., str.109-119

Svjetska turistička organizacija, UNWTO, krovna je organizacija u turizmu čiji je glavni zadatak unaprjeđivanje općih uvjeta za razvoj turizma u svijetu. Osnovana je 1975. godine u Madridu kao pravni sljednik Međunarodne unije službenih turističkih organizacija, IUOTO, a koja je bila utemeljena čak pola stoljeća ranije. Osnovni cilj UNWTO-a sadržan je u statutu te organizacije, gdje se navodi kako je to unaprjeđivanje i razvoj turizma, s namjerom da se unaprijedi gospodarski razvoj, razumijevanje među narodima, mir, blagostanje i svekoliko poštivanje te uvažavanje ljudskih prava i osnovnih sloboda bez obzira na rasu, spol, jezik ili vjeru.³⁶

Svjetsko vijeće za putovanja i turizam, WTTC, mlađa je organizacija od UNWTO-a, utemeljena 1990. godine u Londonu radi utvrđivanja važnosti turizma za svjetsko gospodarstvo. Glavni zadatak WTTC-a je uvjeriti vlade pojedinih zemalja u golem doprinos putovanja i turizma u razvoj nacionalnih gospodarstava i svjetske ekonomije općenito. WTTC utječe na kreiranje politike razvoja turizma na nacionalnoj i međunarodnoj razini, podupire održivi razvoj turizma u svijetu te tako pridonosi zaštiti okoliša, a zalaže se i za otvorenost tržišta i potiče konkurentnost u turizmu.³⁷

Europska turistička komisija utemeljena je 1948. godine sa svrhom objedinjene promocije turističke ponude Europe na prekomorskim tržištima, a oslanjajući se pri tome na pojedinačne promocijske kampanje svojih članica.³⁸

Azijsko-pacifičko turističko udruženje regionalna je turistička organizacija za jugoistočnu Aziju i jedna je od najbrojnijih regionalnih turističkih organizacija u svijetu.³⁹

³⁶ Čavlek, N., Bartoluci, M. i suradnici (2011.): op.cit., str.109-112.

³⁷ Čavlek, N., Bartoluci, M. i suradnici (2011.): op.cit., str.112-114.

³⁸ Čavlek, N., Bartoluci, M. i suradnici (2011.): op.cit., str.114-117.

³⁹ Čavlek, N., Bartoluci, M. i suradnici (2011.): op.cit., str.117-119.

Međunarodne strukovne turističke organizacije povezuju sljedeće organizacije:⁴⁰

Organizacije čije članice pružaju usluge smještaja i prehrane
<p>U ovu skupinu ulaze međunarodna udruženja:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Hotelijera, npr. Međunarodna udruga hotela i restorana (IH&RA), a na američkom kontinentu djeluje AH&LA i u Europi HOTREC (Savez nacionalnih udruženja hotelijera, restorana i kavanara u EU i Europskom ekonomskom prostoru) ▪ Kampova i zabavnih parkova (EFCO&HPA) ▪ Omladinskih hostela u svijetu i Europi (IYHF i EUFED) ▪ Modernih restorana (EMRA), Nacionalna udruga američkih restorana (NRA) i sl.
Organizacije čije članice pružaju posredničke usluge i usluge prijevoza u turizmu
<p>U ovu skupinu ulaze:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Udruženja turističkih agencija i turoperatora, npr. Svjetski savez udruženja turističkih agencija (UFTAA), u Europi (ECTAA) i u SAD-u (ASTA) ▪ Organizacije koje pružaju posredničke usluge u turizmu i prijevozu kao što su: Međunarodno udruženje organizatora krstarenja (CLIA), Međunarodni turistički savez (AIT), Međunarodni savez autobusera (RDA), Europski savez biciklista (ECF), Međunarodno udruženje zračnog prijevoza (IATA) i sl.
Organizacije koje se bave zaštitom i prezentacijom resursa (prirodnih i društvenih)
<p>Okupljaju razne segmente turizma:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Europske gradove (Turizam europskih gradova, ECT), europske kongresne gradove (EFCT), europske karnevalske gradove (FECC). <p>U ovu skupinu ulazi i:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Međunarodni savjet za spomenike i spomeničke cjeline (ICOMOS), Međunarodno udruženje zabavnih parkova (IAAPA), Europsko udruženje turističkih sajмова (ETTFA), Međunarodno društvo za ekoturizam (TIES) ▪ Europsko udruženje za obrazovanje o turizmu i rekreaciji (ATLAS), Međunarodno pa i europsko udruženje lječilišta (ISPA i ESPA) ▪ Europsko vijeće za sela i male gradove (ECOVAST), Savez europskih dvoraca (ECHOR) i dr.
Strukovna međunarodna udruženja znanstvenika i drugih stručnjaka u turizmu, novanara te sudionika putovanja
<p>U ovu skupnu ulaze:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Udruženja znanstvenika i drugih stručnjaka u turizmu: Međunarodno udruženje stručnjaka za turizam i putovanja (SKAL), Međunarodna udruga znanstvenih stručnjaka u turizmu (AIEST), Europska akcijska grupa za putovanja i turizam (ETAG) ▪ Svjetski i europski savez udruženja turističkih vodiča (WFTGA i FEG), Svjetski savez za organizaciju studentskih, obrazovnih i drugih turističkih putovanja mladih (WYSETC) ▪ Međunarodni savez novinara i pisaca u turizmu (FIJET) te cijeli niz raznih drugih organizacija izravno i neizravno povezanih s turizmom.

⁴⁰ Čavlek, N., Bartoluci, M. i suradnici (2011.): op.cit., str.118.

3. SPECIFIČNOSTI RAČUNOVODSTVA TURISTIČKIH AGENCIJA

3.1. Oporezivanje usluga turističkih agencija

Zakonski okvir kojim je uređeno oporezivanje djelatnosti turističkih agencija obuhvaćen je sljedećim odredbama:⁴¹

- čl. 91. do 94. Zakona o PDV-u (Nar.nov., br.73/13. – 143/14.)
- čl. 187. Pravilnika o PDV-u (Nar.nov., br. 79/13. – 157/14.)
- čl. 306. – 310. Direktiva 2006/112/EZ i
- Provedbena Uredba Vijeća 282/11.

Prema navedenoj normativi, turističke agencije za dio djelatnosti primjenjuje redovni postupak, a za dio posebni postupak oporezivanja. Redovni postupak znači obračun poreza na dodanu vrijednost na ukupnu naknadu koja se naplaćuje od korisnika usluge uz korištenje pretporeza po ulaznim računima, dok posebni postupak znači obračun PDV-a samo na maržu odnosno ostvarenu razliku u cijeni bez mogućnosti korištenja pretporeza za direktne ulazne troškove. Posebni postupak oporezivanja primjenjuje se na poslovanje turističkih agencija, ako posluju s kupcima u svoje ime, a koriste isporuke dobara i usluge drugih poreznih obveznika za obavljanje usluga putovanja. Ovaj se postupak ne primjenjuje na turističke agencije kada djeluju samo kao posrednici, tj. kada zaračunavaju uslugu u tuđe ime i za tuđi račun i na koje se u tom slučaju za izračun porezne osnovice primjenjuju odredbe o prolaznoj stavci (prema čl.33. st.3. Zakona o PDV-u).⁴²

Posebni postupak oporezivanja turističkih agencija je propisan zbog specifičnosti djelatnosti turističkih agencija koje prodaju usluge različitih pružatelja objedinjene kao jedna usluga. Najčešće se objedinjuju usluge smještaja i prijevoza, te prateće usluge uz osnovne usluge vezane za putovanje, kao što su usluge turističkog vodiča, pristup kulturnim, umjetničkim, sportskim, zabavnim i sličnim događanjima. Kako se radi o više usluga koje agencija prodaje u svoje ime kao jedinstvenu uslugu, uveden je posebni postupak oporezivanja zbog jednostavnijeg obračuna poreza, što je posebno važno za agencije koje prodaju usluge pružatelja iz drugih država članica, kako se one ne bi morale registrirati kao porezni obveznici u državama u kojima se obavljaju usluge i u kojima je došlo do krajnje potrošnje. Primjenom posebnog postupka oporezivanja, porez na usluge smještaja, prijevoza i sl. ostaje u državi u

⁴¹ Cutvarić M. (2015): op.cit.

⁴² Cutvarić M. (2015): op.cit.

kojoj je usluga obavljena, a kroz oporezivanje agencijske marže, obračunani PDV na tu maržu pripada državi prema sjedištu agencije.⁴³

3.2. Postupak oporezivanja prema načinu poslovanja agencija

Pri pružanju usluga turističke agencije mogu poslovati na jedan od sljedećih načina:⁴⁴

- u svoje ime i za svoj račun, tj. kada sama svojim sredstvima organizira putovanje (iznajmljuje vlastiti ugostiteljski objekt, obavlja uslugu prijevoza vlastitim prijevoznim sredstvom i sl.) – u ovom slučaju agencija primjenjuje redovni postupak oporezivanja
- u ime i za račun neke druge osobe (kao posrednik) – u ovom slučaju PDV se obračunava samo na proviziju uz primjenu redovnog postupka oporezivanja pri čemu provizija može biti oporeziva stopom 25%, oslobođena PDV-a po čl. 49. Zakona ili s prijenosom porezne obveze na primatelja poreznog obveznika u inozemstvu
- u svoje ime, ali za račun neke druge osobe (prodaja tuđih usluga) – u ovom slučaju agencija obvezno primjenjuje posebni postupak oporezivanja prema čl. 91.-94. Zakona o PDV-u.

3.2.1. Redovni postupak oporezivanja za usluge obavljene vlastitim sredstvima – u svoje ime i za svoj račun

U slučaju da turistička agencija koristi vlastite kapacitete kao npr. vlastite smještajne kapacitete - apartmane ili vlastiti hotel, vlastiti autobus za prijevoz putnika ili ako za usluge vodiča angažira vlastite zaposlenike takve usluge ne uključuju se u posebni postupak te se na takve usluge primjenjuje redovni postupak oporezivanja i PDV se obračunava po općoj stopi od 25% ili se obračunava po sniženoj stopi od 13% ako se radi o uslugama koje su oporezive po članku 38. stavku 3. točki a) Zakona, kada je usluga oporeziva u Hrvatskoj. Ako turistička agencija obavlja npr. prijevoz vlastitim autobusom djelomično u Hrvatskoj, a djelomično u nekoj drugoj članici EU na dionicu puta u tuzemstvu obračunat će PDV po stopi od 25% dok

⁴³ Cutvarić M. (2015): op.cit.

⁴⁴ Cutvarić M. (2015): op.cit.

će za dio usluge prijevoza obavljenoj u nekoj drugoj članici EU platiti porez prema propisima te države članice.⁴⁵

Smatra se da se radi o vlastitim uslugama i u slučaju ako npr. turistička agencija obavlja prijevoz putnika autobusom koji je uzela u dugotrajni najam ili leasing, ili ako je npr. turistička agencija uzela u najam smještajne kapacitete u hotelima i sl.. Ako turistička agencija usluge putovanja obavlja u svoje ime i za svoj račun vlastitim sredstvima pri čemu ne koristi usluge drugih poreznih obveznika primjenjuje redovni postupak oporezivanja. Stoga će svoje usluge oporezivati po onoj stopi PDV-a koja se primjenjuje u skladu sa Zakonom na takve usluge i na svojim računima će kupcima vlastitih usluga obračunavati PDV koji kupac može odbiti kao pretporez ako su ispunjeni ostali uvjeti za pravo na odbitak pretporeza. Smještaj putnika u komercijalnim ugostiteljskim objektima oporezuje se po stopi PDV-a od 13%, dok se usluga prijevoza na dionici puta u Republici Hrvatskoj oporezuje po stopi od 25%. Ostale usluge kao što su korištenje bazena, tobogana, teniskih terena i slično oporezuju se stopom PDV-a od 25%. Međutim, ako porezni obveznik obavlja navedene usluge kao jedinstvenu uslugu (tzv. all inclusive) tada se primjenjuje stopa PDV-a od 13% obzirom da se radi o jedinstvenoj usluzi smještaja kupca odnosno putnika u komercijalnom ugostiteljskom objektu.⁴⁶

Za sve druge usluge koje vlastitim sredstvima obavljaju turističke agencije ili druge osobe čija je gospodarska djelatnost povezana s putovanjima, turizmom ili odmorom, treba utvrditi mjesto obavljanja usluga u skladu s uobičajenim pravilima da bi se moglo utvrditi kada i gdje se PDV obračunava i plaća. Primjerice, kada porezni obveznik u tuzemstvu organizira zabavne sadržaje za putnike ili bilo koga drugoga u svojim objektima u tuzemstvu, na te se usluge obračunava hrvatski PDV, jer se u svrhu PDV-a smatra da je mjesto obavljanja takvih usluga tamo gdje su usluge stvarno obavljene. Kada inozemni glazbenik održi koncert u tuzemstvu, hrvatski PDV po stopi od 25% obračunava se i na njegovu izvedbu (usluga organizatoru koncerta) i na ulaznice (usluga organizatora publici) osim ako se ne primjenjuje oslobođenje iz članka 39. stavka 1. točke n) Zakona.⁴⁷

U slučaju da turistička agencija obavlja organizaciju putovanja, za što koristi usluge drugih poreznih obveznika, ali i svoje vlastite usluge posebni postupak primjenjuje se samo na dio usluga koje turistička agencija nabavlja od drugog poreznog obveznika. U tom slučaju turistička agencija će izračunati udio vlastite usluge u ukupnoj vrijednosti usluge na temelju stvarnih

⁴⁵ Porezna uprava (2015): Oporezivanje putničkih agencija, Ministarstvo financija, Porezna uprava – Središnji ured, Zagreb

⁴⁶ Porezna uprava (2015): op.cit.

⁴⁷ Porezna uprava (2015): op.cit.

troškova ili na temelju tržišne vrijednosti usluga. Turistička agencija obavljenu uslugu tada oporezuje na dva načina i to tako da vlastite usluge oporezuje prema redovnom postupku oporezivanja, a usluge drugih poreznih obveznika oporezuje prema posebnom postupku oporezivanja turističkih agencija, odnosno oporezuje razliku u cijeni.⁴⁸

3.2.2. Postupak oporezivanja za usluge obavljene u svoje ime, a za tuđi račun

Sukladno članku 8. stavku 4. Zakona ako porezni obveznik djelujući u vlastito ime, ali za račun druge osobe sudjeluje u obavljanju usluga, smatra se da je sam primio i obavio te usluge. Naime, porezni obveznik koji određenu uslugu obavlja u svoje ime, a za tuđi račun, ne može osobi za čiji račun nastupa (primjerice hotelu, paušalistu – malom poreznom obvezniku i slično) ispostaviti račun za obavljenu uslugu posredovanja obzirom da se za potrebe oporezivanja PDV-om smatra da takva transakcija nije ni obavljena. Stoga turistička agencija koja koristi usluge drugih poreznih obveznika, a koja obavlja putniku usluge u svoje ime, a za tuđi račun ne djeluje u svojstvu posrednika i ne obavlja posredničku uslugu obzirom da je naknada za obavljenu uslugu sadržana u ukupnoj naknadi koju je turistička agencija zaračunala kupcu u svoje ime. Prema tome, turistička agencija koja u svoje ime, a za tuđi račun obavlja uslugu organizacije putovanja koja se sastoji od smještaja, prijevoza ili drugih usluga koje čine cjelinu ili kupcu prodaje samo jednu uslugu primjerice smještaj ili prijevoz na takve usluge primjenjuje posebni postupak oporezivanja turističkih agencija. Porezni obveznik koji primjerice obavlja usluge smještaja koja je oporeziva prema članku 38. stavku 3. točki a) Zakona za čiji račun turistička agencija djeluje, davatelj usluge smještaja obračunat će PDV po stopi od 13%. Međutim turistička agencija koja će takvu uslugu smještaja prodati kupcu primijenit će posebni postupak oporezivanja i obračunati PDV po stopi od 25%, a iznos PDV-a koji je turistička agencija obvezna platiti izračunava se primjenom preračunane stope PDV-a na ostvarenu razliku u cijeni.⁴⁹

⁴⁸ Porezna uprava (2015): op.cit.

⁴⁹ Porezna uprava (2015): op.cit.

3.2.3. Postupak oporezivanja za usluge obavljene u tuđe ime i za tuđi račun (posredničke usluge)

Turistička agencija može obavljati usluge u tuđe ime i za tuđi račun, odnosno u ime i za račun osobe koja može biti pravna ili fizička osoba koja obavlja uslugu smještaja. U tom slučaju turistička agencija djeluje u svojstvu posrednika. Stoga porezni obveznik koji nastupa u tuđe ime i za tuđi račun – posrednik i zastupnik, obračunava i plaća PDV na pripadajuću mu proviziju i to po stopi od 25% i ne primjenjuje posebni postupak. U slučaju da turistička agencija posredničku uslugu obavlja poreznom obvezniku iz druge države članice ili iz treće zemlje na svoju uslugu neće obračunati PDV obzirom da se usluga posredovanja obavljena između poreznih obveznika oporezuje prema sjedištu poreznog obveznika primatelja usluge sukladno članku 17. stavku 1. Zakona. Porezni obveznik koji obavlja uslugu posredovanja u računu, mora navesti naziv/ime i prezime, osobni identifikacijski broj (OIB) ili PDV identifikacijski broj osobe za koju posreduje. Posrednička usluga obavljena u ime i za račun druge osobe oslobođena je PDV-a prema članku 49. stavku 1. točki d) Zakona kada se transakcije za koje se posreduje obavljaju izvan Europske unije. Provizija koju u tom slučaju ostvari turistička agencija bit će oslobođena PDV-a zato što je usluga obavljena izvan EU. Porezni obveznik koji obavlja oslobođenu uslugu posredovanja na računu će se pozvati na navedeno porezno oslobođenje. Stoga ako turistička agencija ostvari proviziju, odnosno naknadu za obavljenju usluga ta će naknada biti oslobođena PDV-a zato što je usluga za koju se posreduje obavljena izvan EU.⁵⁰

⁵⁰ Porezna uprava (2015): op.cit.

3.3. Uvjeti za primjenu posebnog postupka oporezivanja

Posebni postupak primjenjuje se kada agencija:⁵¹

- prodaje usluge drugih poreznih obveznika (uključivo i usluge „malih poreznih obveznika“, npr. prodaja usluga smještaja iznajmljivača koji nije u sustavu PDV-a)
- prodaje usluge u svoje ime
- prodaje usluge vezane za putovanja (uvjet je da je barem jedna od usluga, prijevoz ili smještaj).

Za primjenu posebnog postupka trebaju biti ispunjena sva tri uvjeta. U ostalim slučajevima agencija primjenjuje redovni postupak oporezivanja tako da PDV obračunava na ukupnu naknadu, uz korištenje pretporeza po svim ulaznim računima. Agencija ne može primijeniti posebni postupak u slučaju kada prodaje usluge drugih u njihovo ime i za njihov račun, tj. kada radi kao posrednik i za uslugu posredovanja posebno zaračunava ugovorenu proviziju. Isto tako posebni postupak se ne primjenjuje kada agencija prodaje vlastite usluge, kao što su prijevoz vlastitim autobusom, smještaj u vlastitom smještajnom objektu, usluga turističkog vodiča koji je u radnom odnosu u agenciji i sl. Posebni postupak agencija ne primjenjuje niti u slučaju kada prodaje usluge koje nisu vezane za putovanja (nijedna usluga u paketu nije smještaj odnosno prijevoz). Primjerice, kada agencija prodaje kotizaciju za sudjelovanje na kongresu, a istom kupcu ne nudi ni smještaj ni prijevoz – agencija u ovom slučaju primjenjuje redovni postupak oporezivanja. Međutim, ako naknadu za sudjelovanje na kongresu (kotizaciju) zaračunava kupcu kojem ujedno pruža i uslugu smještaja i/ili uslugu prijevoza tada i „kotizacija“ ulazi u primjenu posebnog postupka oporezivanja. Ako agencija nudi usluge koje ne sadrže smještaj ili prijevoz, primjenjuje se redovni postupak oporezivanja. Pri tome nije važno je li usluga pojedinačno fakturirana ili u „paketu“. Naime, ako se usluge fakturiraju pojedinačno iako ih je agencija obavila objedinjeno, treba primijeniti posebni postupak ako su zadovoljeni uvjeti za njegovu primjenu.⁵²

⁵¹ Cutvarić, M. (2015): op.cit.

⁵² Cutvarić, M. (2015): op.cit.

3.4. Obveza izdavanja i sadržaj računa

Porezni obveznik koji primjenjuje posebni postupak oporezivanja na računu ne smije iskazati iznos razlike u cijeni, a PDV se ne smije izdvojeno iskazati, već se samo iskazuje naznaka da se radi o posebnom postupku i iskazuje se ukupni iznos računa. Prema čl. 79. st. 4. Zakona o PDV-u na računu treba navesti napomenu „posebni postupak oporezivanja – turističke agencije“. Iznosi na računu iskazuju se obvezno u kunama. Ako je račun izdan u valuti, pojedinačni iznosi mogu biti iskazani u valuti s tim da ukupni iznos računa i iznos PDV-a koji treba platiti mora biti iskazan u kunama. Iznosi iskazani u valuti preračunavaju se u kune uz primjenu srednjeg tečaja HNB-a na dan nastanka obveze obračuna PDV-a, a to je dan nastanka oporezivog događaja. Oporezivi događaj i obveza obračuna PDV-a kod pružanja usluga turističkih agencija nastaje:⁵³

- kada je usluga obavljena
- ako je usluga obavljena, a nije izdan račun – obveza obračuna PDV-a nastaje kada je nastao oporezivi događaj (obavljena usluga)
- po primitku predujma.

Obveza plaćanja PDV-a po primljenom predujmu odnosi se i na slučaj kada je predujam primljen iz inozemstva ako se radi o predujmu za uslugu koja se oporezuje u tuzemstvu. Kod naplate predujma za ugovorenu uslugu, agencija je obvezna na primljeni predujam obračunati PDV. Ako je predujam primljen za buduću uslugu koja će se oporezivati po posebnom postupku u računu za primljeni predujam agencija kao primatelj predujma, obračunava PDV od porezne osnovice koja je jednaka razlici između prodajne cijene koju će zaračunati i nabavne cijene. Ako u trenutku primanja predujma agencija ne raspolaže s točnim podatkom o razlici u cijeni koju će ostvariti, obvezu PDV-a utvrđuje polazeći od očekivane razlike u cijeni, kako je to propisano čl. 187. st.5. Pravilnika o PDV-u. Isto se odnosi i za primljene predujmove iz inozemstva.⁵⁴

Prema čl. 92. Zakona o PDV-u, porezna osnovica, u vezi s jedinstvenom uslugom, je ostvarena razlika u cijeni turističke agencije. Razliku u cijeni čini razlika između ukupnog iznosa što ga plaća putnik, bez PDV-a, i stvarnih troškova agencije za isporuku dobara i obavljene usluge što mu ih pružaju drugi porezni obveznici ako su troškovi vezani izravno za pružanje usluga putnicima. U troškovima drugih poreznih obveznika sadržan je i PDV koji se kod primjene

⁵³ Cutvarić, M. (2015): op.cit.

⁵⁴ Cutvarić, M. (2015): op.cit.

posebnog postupka ne može odbiti kao pretporez (npr. po računu hotela, prijeovznika, restorana i drugih troškova kojih je stvarni korisnik putnik). Ostvarena razlika u cijeni se oporezuje stopom PDV-a 25%. Kako ostvarena razlika predstavlja ukupnu naknadu u kojoj je sadržan i PDV, isti se utvrđuje primjenom preračunate porezne stope (20%).⁵⁵

Porez koji agenciji obračunavaju drugi porezni obveznici na izravne troškove, ne može biti odbijen ili vraćen ni u jednoj državi članici. Boravišna pristojba i kod posebnog postupka predstavlja prolaznu stavku i kao takva nema utjecaj na oporezivanje, odnosno ne ulazi u izračun prilikom utvrđivanja razlike u cijeni na koju turistička agencija mora obračunati PDV.⁵⁶

Sadržaj računa propisan je Općim poreznim zakonom, Zakonom o porezu na dodanu vrijednost, Pravilnikom o porezu na dohodak i Zakonom o fiskalizaciji u prometu gotovinom. Slijedom odredbi navedenih Zakona i Pravilnika, svaki račun obvezno sadrži slijedeće elemente:⁵⁷

1. broj i datum izdavanja računa,
2. ime i prezime (naziv), OIB poduzetnika koji je isporučio dobra ili obavio usluge, odnosno adresu prebivališta ili uobičajenog boravišta vlasnika odnosno nositelja zajedničke djelatnosti,
3. naznaku mjesta gdje je isporuka dobara ili usluga obavljena (broj prodajnog mjesta, poslovnog prostora, prodavaonice, naziv radnje, poslovne jedinice i sl.)
4. količinu i uobičajeni trgovački naziv isporučenih dobara te vrstu i količinu obavljenih usluga,
5. ukupni iznos naknade i poreza razvrstanih po poreznoj stopi,

-porezni obveznici poreza na dodanu vrijednost, uz navedene elemente računa, moraju navesti i dodatne elemente računa:

6. PDV identifikacijski broj poreznog obveznika koji je isporučio dobra ili obavio usluge (prodavatelja),
7. ime i prezime (naziv), adresu, OIB ili PDV identifikacijski broj poreznog obveznika kome su isporučena dobra ili obavljene usluge (kupca),
8. datum isporuke dobara ili obavljenih usluga ili datum primitka predujma u računu za predujam, ako se taj datum može odrediti i ako se razlikuje od datuma izdavanja računa,

⁵⁵ Cutvarić, M. (2015): op.cit.

⁵⁶ Cutvarić, M. (2015): op.cit.

⁵⁷ Računovodstvo i porezi u praksi (2013): Upute i odgovori Porezne uprave, [Internet], raspoloživo na: <http://www.racunovodstvo-porezi.hr/sites/default/files/casopisprivitak/ripup13-08-041.pdf> [06.03.2016.]

9. jediničnu cijenu bez PDV-a odnosno iznos naknade za isporučena dobra ili obavljene usluge, razvrstane po stopi PDV-a,
10. popuste ili rabate ako nisu uključeni u jediničnu cijenu,
11. stopu PDV-a,
12. iznos PDV-a razvrstan po stopi PDV-a, osim ako se primjenjuje posebni postupak za koji je u smislu ovoga Zakona taj podatak isključen,
13. zbrojni iznos naknade i PDV-a,

-obveznici fiskalizacije obvezni su na računu navesti i sljedeće elemente:

14. vrijeme izdavanja računa (sat i minuta),
15. oznaku operatera (osobe) na naplatnom uređaju,
16. oznaku načina plaćanja računa – novčanice, kartica, ček, transakcijski račun, ostalo,

-obveznici fiskalizacije izdavanja računa obvezni su osigurati evidentiranje i sljedećih elemenata:

17. jedinstveni identifikator računa i
18. zaštitni kod izdavatelja obveznika fiskalizacije.

Napominjemo kako se broj računa, prema Zakonu o fiskalizaciji u prometu gotovinom, sastoji od tri dijela: ⁵⁸

1. numerički dio – numerički broj računa, numerički broj računa kreće od broja 1 do broja n u tijeku godine;
2. oznake poslovnog prostora i
3. oznake naplatnog uređaja.

Za obavljene isporuke dobara i usluga u tuzemstvu porezni obveznik mora u računu iskazivati OIB. Za transakcije unutar Europske unije porezni obveznik mora u računu iskazivati PDV identifikacijski broj.

⁵⁸ Računovodstvo i porezi u praksi (2013): op.cit.

3.5. Presude Europskog suda pravde u vezi s posebnim postupkom

3.5.1. Slučaj C-163/91 “Van Ginkel“

Slučaj se odnosi na nizozemsku poreznu grupu Beheersmaatschappij Van Ginkel Waddinxveen BV, Reisen Passagebureau Van Ginkel BV i drugi (dalje u tekstu: Van Ginkel) koja je bila organizator putovanja, a poslovala je i s turističkim agencijama. U ponudi je Van Ginkel imao aranžman u kojemu je nudio isključivo smještaj (turisti su putovali vlastitim vozilima) u bungalovima u vlasništvu trećih osoba s kojima je sklopio ugovore, temeljem kojih je obračunavao proviziju u visini 20% cijene najamnine. Pri prodaji toga aranžmana preko druge putničke agencije Van Ginkel joj je plaćao proviziju u rasponu 5 do 8% cijene najamnine. PDV je obračunavao isključivo na svotu izračunanu tako da je od zaračunane provizije odbio visinu provizije plaćene drugoj turističkoj agenciji koja je obavila rezervaciju aranžmana. Poreznim nadzorom utvrđeno je da je usluge što ih je obavljao Van Ginkel trebalo smatrati uslugama iznajmljivanja turističkog smještaja, pa je PDV trebalo zaračunati na ukupnu cijenu zaračunanu putniku. Van Ginkel je Europskom sudu pravde (ESP) postavio dva pitanja:⁵⁹

1. smatra li se obavljanjem usluge putovanja kad obveznik iznajmljuje smještaj za turiste koji sami organiziraju prijevoz te u vezi s time sklapa ugovor s trećim osobama.
2. mijenja li se odgovor na prvo pitanje, ako je obveznik organizator putovanja koji, osim opisane usluge, nudi i prijevoz.

Kako se navodi u presudi od 12. studenoga 1992, čl. 26. Šeste Direktive, odnosno sadašnji čl. 306. PDV Direktive primjenjuje se na turističke agencije i organizatore putovanja koji obavljaju usluge kakve se najčešće sastoje od više usluga, osobito prijevoza i smještaja. Primjena redovnih pravila određivanja mjesta oporezivanja, utvrđivanja porezne osnovice te prava na odbitak pretporeza prouzročila bi poduzetnicima, zbog raznolikosti usluga i mjesta njihova obavljanja, teškoće u provedbi te je stoga i uveden taj poseban postupak oporezivanja PDV-om. ESP zaključuje kako činjenica da organizator putovanja obavlja samo uslugu smještaja nije dovoljna da se na takvu uslugu ne bi moglo primijeniti poseban postupak oporezivanja, s obzirom da takvu uslugu ne treba ograničavati na jednu uslugu, jer je može činiti više usluga, poput davanja informacija i savjeta te rezervacija smještaja. Poseban postupak se tada može

⁵⁹ Pavletić Slavulj, A. (2013): Poseban postupak oporezivanja PDV-om putničkih agencija u Europskoj Uniji, Porezni Vjesnik, [Internet], raspoloživo na: <http://www.ijf.hr/upload/files/file/PV/2013/6/slavulj.pdf> [06.03.2016.]

primijeniti uz uvjet da turistička agencija sklapa ugovor za smještaj s obveznikom. ESP također zaključuje da se tu odredbu Direktive jednako primjenjuje na turističke agencije i organizatore putovanja.⁶⁰

3.5.2. Spojeni slučajevi C-308/96 I C-94/97 „Madgett and Baldwin“

Slučaj se odnosi na voditelje britanskoga hotela Howden Court koji su nudili klijentima pakete po fiksnoj cijeni – polupansion s organiziranim autobusnim prijevozom do hotela te jednodnevan izlet autobusom tijekom boravka u hotelu. Usluge prijevoza nabavljali su od trećih osoba. Smatrali su da se čl. 26. Šeste Direktive ne primjenjuje na taj paket, jer su oni vlasnici hotela, a ne organizatori putovanja. Naveli su i argument, kako im primjena redovnog postupka oporezivanja, odnosno ispunjavanje administrativnih obveza i utvrđivanje porezne osnovice ne odnosi mnogo vremena, nasuprot posebnom postupku oporezivanja PDV-om. Stav britanske Porezne uprave bio je da se poseban postupak primjenjuje i na hotele koji nude pakete što obuhvaćaju vlastite usluge i usluge trećih osoba. Drugi stupanj zauzeo je stav da se poseban postupak ne primjenjuje na njih, pa je Porezna uprava podnijela prigovor Višem sudu pravde koji je ESP-u uputio dva pitanja:⁶¹

1. koji su kriteriji za utvrđivanje jesu li aktivnosti poreznog obveznika aktivnosti turističke agencije ili organizatora putovanja
2. primjenjuje li se čl. 26. Šeste Direktive i na vlasnike hotela koji u paketu, osim smještaja nude gostima i uslugu prijevoza autobusom što je naručuju od trećih osoba.

Vlasnici hotela smatrali su da moraju biti ili turistička agencija ili organizatori putovanja kako bi primijenili poseban postupak. Navode, uz to, da su takve usluge samo dodatne, kako bi privukli goste u hotel. Usluga prijevoza, smatraju, trebala bi biti samo dodatak osnovnoj djelatnosti hotelijerstva. U presudi od 22. listopada 1998. navedeno je kako se poseban postupak primjenjuje jednako na poduzetnike koji nisu turističke agencije i na organizatore putovanja u uobičajenom značenju, što obavljaju transakcije putničkih agencija i organizatora putovanja kao drugu djelatnost poput hotelijerstva. Poseban postupak stoga se primjenjuje na poduzetnike koji organiziraju putovanja u vlastito ime, iako formalno nisu turističke agencije i organizatori

⁶⁰ Pavletić Slavulj, A. (2013): op.cit.

⁶¹ Pavletić Slavulj, A. (2013): op.cit.

putovanja te ugovaraju s drugim obveznicima obavljanje usluga općenito povezanih s takvim aktivnostima. U zaključku se navodi kako se čl. 26. Šeste Direktive primjenjuje i na hotelijera koji uz cijenu paketa za uzvrat uobičajeno nudi klijentima, povratni prijevoz od određenih odredišta na kojima preuzima putnike do hotela te izlet autobusom tijekom smještaja u hotelu, a te prijevozne usluge nabavlja od trećih osoba. Presuda se, osim toga, bavi pitanjem izračuna oporezive marže kad poduzetnik obavlja transakcije što se sastoje od vlastitih i tzv. tuđih usluga. U paketa takvih „mješovitih“ usluga treba utvrditi primjenjuje li se čl. 26. Direktive samo na usluge što ih se nabavlja od trećih osoba ili na ukupne usluge. Zaključak je da se poseban postupak primjenjuje samo na usluge što ih se nabavlja od trećih osoba. Spominje se i metodu izračuna dijela paketa što se odnosi na vlastite usluge. Vlasnici hotela smatrali su kako te usluge treba obračunavati na temelju tržišne vrijednosti, ovdje tržišna cijena smještaja što su je zaračunavali gostima koji nisu kupili paket. Predstavnici britanskih vlasti iznijeli su metodu izračuna ukupnog troška paketa što ga čini svota kakvu se plaća za uslugu nabavljenu od trećih osoba i trošak vlastitih usluga. Ukupan trošak odbija se od ukupnih primitaka, kako bi se dobilo maržu što je se potom dijeli na onu od tuđih i onu od vlastitih usluga. Zaključak je ESP-a da se od poduzetnika ne mora zahtijevati izračun dijela paketa što ga čine vlastite usluge prema stvarnim troškovima, ako je moguće utvrditi taj dio paketa temeljem tržišne vrijednosti sličnih usluga što tvore dio paketa. O tome se raspravljalo i u slučaju C-291/03 My Travel plc u vezi s društvom koje je prodavalo turističke pakete u stranim zemljama, a smještaj je na redovnoj osnovi kupovalo od trećih osoba. No, s obzirom da ima vlastitu zrakoplovnu kompaniju, iskorištava vlastiti zrakoplov za prijevoz putnika do odredišta. Društvo je prodavalo zrakoplovne karte i putnicima koji nisu kupili paket, i to za mjesta u vlastitim zrakoplovima ili mjesta kupljena od drugih zrakoplovnih kompanija, a prodavalo je i mjesta u zrakoplovima drugih organizatora putovanja. PDV je obračunavalo temeljem posebnoga postupka, a s obzirom na presudu u slučaju Madgett i Baldwin ponovno je izračunao obvezu PDV-a, uzimajući kao osnovu tržišnu cijenu mjesta u zrakoplovima prodanih kao dio turističkog aranžmana.⁶²

⁶² Pavletić Slavulj, A. (2013): op.cit.

3.5.3. Slučaj C-200/04 „iST“

Njemačko trgovačko društvo iSt internationale Sprach und Studienreisen GmbH (iST) nudilo je klijentima programe srednjoškolskog obrazovanja u SAD-u, što obuhvaćaju povratni let zrakoplovom s vodičem, povezane letove unutar Njemačke i SAD-a, smještaj u obitelji, predavanja u školi po izboru, podršku partnera organizatora tijekom boravka te osiguranje od otkazivanja putovanja. Za program sveučilišnog obrazovanja partner organizatora plaća školarinu za sveučilište po izboru iz sredstava dobivenih od iST-a. Sudionici sami rezerviraju let te ne dobivaju smještaj u obitelji, nego na sveučilištu. S obzirom da je iST kvalificirao usluge kao usluge putovanja, stav je njemačke Porezne uprave da iST obavlja usluge obrazovanja što bi ih zato trebalo osloboditi plaćanja PDV-a. Budući da se iST žalio na takvu odluku, njemačke porezne vlasti podnijele su višem sudu žalbu, a ESP-u je upućeno pitanje primjenjuje li se poseban postupak na poduzetnike koji organiziraju programe obrazovanja što obuhvaćaju razdoblja tri do deset mjeseci u stranoj zemlji, a te programe nude sudionicima u vlastito ime te obavlja ih se temeljem iskorištenja usluga drugih obveznika. Njemačka Vlada o ovom je slučaju iznijela stav da se opisano razmjenu studenata ne smatra putovanjem sukladno Direktivi Vijeća 90/314/EEZ o paketima putovanja, odmora i tura, dok ESP zaključuje kako onaj tko djeluje u vlastito ime i iskorištava isporuke dobara i usluga što ih obavljaju drugi obveznici poduzetnik za potrebe posebnog postupka. Njemačka Vlada navodi argument kako je usluga obrazovanja oslobođena plaćanja PDV-a, prema odredbi u Direktivi što govori o oslobođenjima, pa se na takve transakcije ne primjenjuje poseban postupak. ESP zaključuje da se poseban postupak primjenjuje i na poduzetnike koji nude usluge poput programa razmjene studenata što obuhvaća studijska putovanja uz naknadu, te koje klijentima nude u vlastito ime putovanje u inozemstvo u trajanju tri do deset mjeseci i za tu svrhu nabavlja usluge od drugih obveznika.⁶³

⁶³ Pavletić Slavulj, A. (2013): op.cit.

4. SPECIFIČNOSTI POSEBNOG POSTUPKA OPOREZIVANJA NA PRIMJERU TURISTIČKE AGENCIJE „ORVAS“ d.o.o

4.1. O turističkoj agenciji „Orvas“

Orvas d.o.o. je hrvatska tvrtka u privatnom vlasništvu obitelji Branka Roglića, osnovana 1992. Članica je Orbico grupacije. Orbico grupa je vodeći distributer velikog broja globalno zastupljenih robnih marki vrhunske kvalitete, koje obuhvaćaju širok asortiman, od proizvoda za njegu i ljepotu, preko prehrambenih i neprehrambenih proizvoda, tehničkih i električnih uređaja do farmaceutskih proizvoda, igračaka, tekstila, cigareta, kao i motornih ulja. Orvas svojim dugogodišnjim radom u turizmu stekao je visoku poziciju na tržištu, te njihovo poslovanje se tijekom godina širilo. Orvas od 2003. godine ponudu proširuje na vlastite hotele, vile, apartmane i agroturizam. Danas Orvas ima 55 stalnih i 20 sezonskih djelatnika zaposlenih u tri sektora: charter, hotelijerstvo i poljoprivreda, sa zajedničkim ciljem unapređenja plasmana vlastitih kapaciteta, usluga i proizvoda na domaćem i stranom

tržištu. Orvas Hoteli započeli su svoje djelovanje otvaranjem hotela Pharia u Hvaru i vile s bazenom Bonaca u Sumartinu na Braču da bi u kratkom vremenu postali specijalizirani u segmentu vila i malih hotela. Danas u svojoj ponudi imaju čitavu lepezu objekata različitih tipologija: od luksuznih vila s bazenom preko kuća za odmor do malih hotela i apartmana koji

se nalaze na pomno biranim lokacijama otoka Hvara i Brača te Omiške i Makarske rivijere. Orvas Yachting utemeljen je 1999. godine kao dio tvrtke Orvas d.o.o. i u zadnjih nekoliko godina je iz malog sektora tvrtke prerastao u njezin veliki dio: charter sa jednom od najvećih flota smještenih u ACI marini Split.

4.2. Primjeri računovodstvenog praćenja poslovanje turističke agencije Orvas d.o.o. u 2015.godini

U ovom dijelu rada bit će prikazan način knjiženja posebnog postupka oporezivanja smještaja u vili u trajanju od jednog tjedna. Navedeni posebni postupak oporezivanja prikazat će se u 2015. godini kada se ulaskom u EU počeo primjenjivati novi Zakon o PDV-u.

4.2.1. Knjiženje posebnog postupka oporezivanja turističkih agencija kod plaćanja predujmom

Svaki porezni obveznik obavezan je izdati račun za uplatu primljenu prije obavljene usluge. Po svakom primljenom predujmu kupca, odnosno uplate koje su izvršene prije obavljene usluge, izdaje se račun za primljeni predujam. Pošto objekt „Vicinu“ tretiramo kao tuđu kuću, na ovakav primjer primjenjujemo poseban postupak oporezivanja. U dokumentu broj 20 – Račun za predujam hotelijerstvo ukoliko je plaćeno preko banke (transakcijski račun) knjižimo uplatu. Pošto je u ovom primjeru uplatu izvršila agencija, izabiremo kao vrstu usluge 9903 – Predujam agencija – poseban postupak TAg. Na predujmu mora stajati napomena „Primjenjuje se poseban postupak oporezivanja turističkih agencija“.

U slučaju da je uplata izvršena gotovinom ili karticom, vrsta dokumenta bi bila 60 – F- račun za predujam hotelijerstva, te ukoliko je uplatu izvršio individualac tada bi se kao vrstu usluge izabralo 9904 – Predujam individualac – poseban postupak oporezivanja TAg.

R-1

CROATIA GEMS Ltd
The Mall 3a
BS8 4DP Bristol

RAEUN ZA PREDUJAM 59-100-50048
HOT.

Datum: 23.03.2015. 13:43:29
Valuta: 23.03.2015.
Mjesto: SPLIT
OIB kupca: 0408
Kupac: 036 Ljubica Gabriæ
Komer.: 340
Org.jed: 3401
Mj.troš.: 20
Vr.dok.: 100
P.Prostor: 100

OBJEKTI-TUDI
VILLA VICINA

Rb	Sifra	Naziv	Količina	Jmj	Cijena	PDV %	Iznos bez PDV	Iznos s PDV
1	9903	Predujam agencija - poseban postupak TAç Period: 04.07.-11.07.2015	1 kom		6.877,69	0,00	6.877,69	6.877,69
Primjenjuje se poseban postupak oporezivanja turističkih agencija								

REKAPITULACIJA POREZA

PDV	Stopa%	Osnovica	Iznos PDV	Ukupno bez PDV:	6.877,69
POS		6.877,69	0,00	Ukupno PDV:	0,00
				Ukupno iznos (HRK):	6.877,69
				Ukupno iznos (EUR):	899,36

POS Prolazna stavka prema čl.33.st.3. Zakona o PDV-u

Način plaćanja Transakcijski račun

Gost: Linda Rogers
Fakturirao: GORANA RAKULJIÆ

Slika 7. Račun za predujam - poseban postupak oporezivanja turističkih agencija

Izvor: Orvas d.o.o.

Slika 7 nam prikazuje račun za predujam koji je gost platio prije ostvarenog boravka. Vila Vicina je vila koja nije u vlasništvu agencije te se zbog toga ova uplata radi po posebnom postupku oporezivanja. Zbog toga se PDV obračunava prema posebnoj kalkulaciji te na računu neće pisati iznos PDV-a.

ORVAS d.o.o., SPLIT

RAEUN ZA PREDUJAM HOT. 20 - 0000059, 23.03.15

Rb	Konto	Posl. partner	Račun	Datum računa	Uvj. plac.	Duguje	Potražuje	Opis	Rad. nal.	Org. Radnik jed	Mj. tr.	ObjektSkl	Re nov.:	Tok nov.:
1	152200	0408	59-100-50048-15	23.03.15	00	6.877,69	6.877,69	RAEUN ZA PREDUJAM HOT.						
2	152000	0408	59-100-50048-15	23.03.15	00	6.877,69	6.877,69	RAEUN ZA PREDUJAM HOT.						
						Ukupno:	6.877,69	6.877,69						

Slika 8. Način knjiženja predujma

Izvor: Orvas d.o.o.

Način knjiženja prethodnog računa za predujam prikazan je na slici 8. Obračun se radi po posebnom postupku u kojem nije vidljiv PDV na računu već se izračunava po kalkulaciji. Navedena uplata se knjiži na dva konta: primljeni predujmovi posebnog postupka oporezivanja TAç (152200) i primljeni predujmovi – prijelazni konto (152000).

Na zadnji dan boravka radi se storno predujma i račun za obavljenju uslugu.

Pri obavljenoj usluzi izdaje se storno predujma na temelju izvršene uplate. U ovom primjeru izabiremo dokument 24 – Storno predujam hotelijerstvo te kao vrstu usluge izabiremo 9903 – Predujam agencija – poseban postupak oporezivanja TA_g, zato što je uplatu izvršila agencija. Kao napomenu pišemo „Primjenjuje se poseban postupak oporezivanja turističkih agencija“.

R-1

CROATIA GEMS Ltd
The Mall 3a
BS8 4DP Bristol

STORNO PREDUJMA 62-100-50052
HOT.

Datum: 13.07.2015. 13:39:50
Valuta: 13.07.2015.
Mjesto: SPLIT
OIB kupca:
Kupac: 0408
Komer.: 036 Ljubica Gabrie
Org.jed: 340
Mj.troš.: 3401
Vr.dok.: 24
P.Prostor: 100

OBJEKTI-TUDI
VILLA VICINA

Rb	Sifra	Naziv	Količina	Jmj	Cijena	PDV %	Iznos bez PDV	Iznos s PDV
1	9903	Predujam agencija - poseban postupak TA _g Period: 04.07.-11.07.2015. Primjenjuje se poseban postupak oporezivanja turističkih agencija.	- 1 kom		6.877,69	0,00	- 6.877,69	- 6.877,69

REKAPITULACIJA POREZA

PDV	Stopa%	Osnovica	Iznos PDV	Ukupno bez PDV:	
POS		- 6.877,69	0,00	- 6.877,69	Ukupno PDV: 0,00
				- 6.877,69	Ukupno iznos (HRK): - 6.877,69
				- 909,29	Ukupno iznos (EUR): - 909,29

POS Prolazna stavka prema čl.33.st.3. Zakona o PDV-u

Način plaćanja Transakcijski račun

Gost: Linda Rogers
Fakturirao: GORANA RAKULJIA

Slika 9. Storno predujma – poseban postupak oporezivanja turističkih agencija

Izvor: Orvas d.o.o.

Slika 9. prikazuje storno predujma, koji se izvodi na isti način kao i račun za predujam. Slika 10. prikazuje način knjiženja prethodnog računa i to na kontima: primljeni predujmovi posebnog postupka oporezivanja TA_g (152200) i primljeni predujmovi – prijelazni konto (152000).

ORVAS d.o.o., SPLIT

STORNO PREDUJMA HOT. 24 - 0000062 , 13.07.15

Rb	Konto	Posl. partner	Račun	Datum računa	Uvj. plac.	Val. uta	D	Iznos devize	Iznos Opis	Rad. Br.knj.nal.	Org. Radnik jed	Mj. tr.	Objekt	Re nov.	Tok nov.
1	152200	0408	62-100-50052-15	13.07.15	00		P	- 6.877,69	STORNO PREDUJMA HOT.						
2	152000	0408	62-100-50052-15	13.07.15	00		D	- 6.877,69	STORNO PREDUJMA HOT.						
								Ukupno DIP:	- 6.877,69						

Slika 10. Način knjiženja storno predujma

Izvor: Orvas d.o.o.

Nakon storno predujma radi se račun. Kao vrstu dokumenta izabiremo 10 – Račun hotelijerstvo pošto je uplata izvršena transakcijski te kao vrstu usluge izabiremo 5100 – Smještaj – vile (poseban postupak TAg). Slika 11 prikazuje ukupan iznos računa u kojem je uračunat PDV, ne prikazuje se na računu već se izračunava po posebnoj kalkulaciji. Također i na ovom računu pišemo napomenu „Primjenjuje se poseban postupak oporezivanja turističkih agencija“. Kada se račun proknjiži, takav račun se knjiži na kontima 751017 (prihod smještaj vile – poseban postupak Tag) i 120200 (potraž.od kupaca za prodanu robu i uslugu - hotelijerstvo).

ORVAS d.o.o. OIB: 38192148118; ADR: UVALA BALUNI 9, 21000 Split; TEL: +385 21 735 393; FAX: +385 21 735 336;		ID kod: HR-AB-21-060052347; PDVIB: HR38192148118 RBA: HR6124840081101585668 SGSB: HR3923300031100007422
---	--	--

R-1

CROATIA GEMS Ltd The Mall 3a BS8 4DP Bristol	RAČUN HOT. 92-100-49048 Datum: 13.07.2015. 13:39:46 Valuta: 13.07.2015. Mjesto: SPLIT OIB kupca: Kupac: 0408 Komerc.: 036 Ljubica Gabrić Org.jed: 340 Mj.tros.: 3401 Vr.dok.: 10 P.Prostor: 100
---	--

OBJEKTI-TUĐI
VILLA VICINA

Rb	Sifra	Naziv	Količina	Jmj	Cijena	Rabat %	PDV %	Iznos bez PDV	Iznos s PDV
1	5100	Smješta - vile (poseban postupak TAg) Period: 04.07.-11.07.2015. Primjenjuje se poseban postupak oporezivanja turističkih agencija.	7	USL	3.819,73	15,00	0,00	22.727,39	22.727,39

REKAPITULACIJA POREZA						Ukupno bez rabata:		26.738,11
PDV	Stopa%	Osnovica	Iznos PDV			Ukupno rabat:		4.010,72
POS		22.727,39	0,00			Ukupno bez PDV:		22.727,39
						Ukupno PDV:		0,00
						Ukupno iznos (HRK) :		22.727,39
						Ukupno iznos (EUR) :		3.004,75

POS Prolazna stavka prema čl.33.st.3. Zakona o PDV-u

Način plaćanja	Transakcijski račun
-----------------------	----------------------------

Gost: Linda Rogers
Fakturirao: GORANA RAKULJIĆ

Slika 11. Račun hotelijerstvo – poseban postupak oporezivanja turističkih agencija

Izvor: Orvas d.o.o.

ORVAS d.o.o. , SPLIT

RAČUN HOT. 10 - 0000092 , 13.07.15

Rb	Konto	Posl. partner	Račun	Datum računa	Uvj. plac.	Duguje	Potražuje	Opis	Rad. nal.	Org. Radnik jed	Mj. tr.	Re Tok nov.:
1	751017				00		22.727,39	RAEUN HOT.		340	3401	
2	120200	0408	92-100-49048-15	13.07.15	00	22.727,39		RAEUN HOT.				
Ukupno:						22.727,39	22.727,39					

Slika 12. Način knjiženja računa

Izvor: Orvas d.o.o.

4.2.2. Knjiženje primljenog računa vlasnika za ostvareni smještaj u vili

Nakon izvršene usluge vlasnik vile „Vicine“ izdaje račun za ostvareni booking. Vlasnik nije u sustavu PDV-a te izdaje račun na ukupan iznos za ostvareni smještaj bez PDV-a. Ulazni račun koji je izdao vlasnik, knjiži se na kontima 22000 – dobavljač i 419302 – usluga posredovanja – smještaj hotelijerstva (poseban postupak oporezivanja).

Slika 13. Račun vlasnika za ostvareni smještaj u vili

Izvor: Orvas d.o.o

4.2.3. Dodatna knjiženja za prikaz marže

Agencije su još uvijek u procesu prilagodbe na način oporezivanja. U 2015. godini su se morala raditi dodatna knjiženja kako bi se točno prikazali iznosi koje agencija dobiva od svakog bookinga. Tako je na slici 16. prikazana marža tijekom mjeseca srpnja, dok su na prethodnoj slici prikazani iznosi marže po bookingu.

ID kod: HR-AB-21-060052347; OIB: 38192148118; PDVIB: HR38192148118
 ADR: UVALA BALUNI 9, 21000 Split; TEL: +385 21 735 393; FAX: +385 21 735 336; RBA: HR6124840081101585668; SGSB: HR3923300031100007422

R-1

ORVAS d.o.o.
Uvala Baluni 9
21000 SPLIT
HRVATSKA

RAEUN - poseban 22-100-55052
postup.TAg

Datum: 31.07.2015. 16:51:44
 Valuta: 31.07.2015.
 Mjesto: SPLIT
 OIB kupca: 38192148118
 Kupac: 0194
 Komerc.: 011 Gorana Rakuljic
 Org.jed: 340
 Mj.troš.: 3401
 Vr.dok.: 74
 P.Prostor: 100

OBJEKTI-TUDI
VILLA VICINA

Rb	Sifra	Naziv	Količina	Jmj	Cijena	PDV %	Iznos bez PDV	Iznos s PDV
1	5110	Marža - vile (poseban postupak TAg) Srpanj 2015	1	USL	21.414,61	25,00	21.414,61	26.768,26

REKAPITULACIJA POREZA				Ukupno bez PDV:		21.414,61
PDV	Stopa%	Osnovica	Iznos PDV	Ukupno PDV:		5.353,65
25	25,00	21.414,61	5.353,65	Ukupno iznos (HRK) :		26.768,26

Način plaćanja: Transakcijski račun

Fakturirao: GORANA RAKULJIC

Slika 16. Dodatno knjiženje – poseban postupak oporezivanja

Izvor: Orvas d.o.o.

ORVAS d.o.o., SPLIT

RAEUN - poseban postup.TAg 74 - 0000022 , 31.07.15

Rb	Konto	Posl. partner	Račun	Datum računa	Uvj. plac.	Duguje	Potražuje	Opis	Rad. nal.	Org. Radnik	Mj. jed. tr.	Objekt	Re Skl	Tok nov.:
1	751018				*		21.414,61	RAEUN - poseban postup.TAg		340	3401			
2	145100				*	26.768,26		RAEUN - poseban postup.TAg		340				
3	281000				*		5.353,65	RAEUN - poseban postup.TAg						
Ukupno:						26.768,26	26.768,26							

Slika 17. Način knjiženja dodatnog knjiženja

Izvor: Orvas d.o.o.

Pose4ban postupak TAg 07/2015

Rb	Konto	Posl. partner	Račun	Datum računa	Uvj. plac.	Duguje	Potražuje Opis	Rad. nal.	Radnik	Org. jed	Mj. tr.	ObjektSk	Re Tok nov.:
1	145100						2.264,13 Marza - ville 07/2015			340			
2	751017					-	2.264,13 Marza - ville 07/2015			340	3406		
3	145100						10.897,11 Marza - ville 07/2015			340			
4	751017					-	10.897,11 Marza - ville 07/2015			340	3414		
5	145100						12.602,68 Marza - ville 07/2015			340			
6	751017					-	12.602,68 Marza - ville 07/2015			340	3423		
7	145100						26.768,26 Marza - ville 07/2015			340			
8	751017					-	26.768,26 Marza - ville 07/2015			340	3401		

Slika 18. Dodatno knjiženje – poseban postupak oporezivanja

Izvor: Orvas d.o.o.

Tablica 2. Pregled knjiženja ulaznih i izlaznih računa

REDNI BROJ	OPIS	KONTO	IZNOS	
			DUGUJE	POTRAŽUJE
1.	Primljeni predujmovi poseban postupak TAg	152200		6.877,69
	Primljeni predujmovi – prijelazni konto	152000	6.877,69	
2.	Primljeni predujmovi poseban postupak TAg	152200		- 6.877,69
	Primljeni predujmovi – prijelazni konto	152000	- 6.877,69	
3.	Potraž.od kupaca za prod.rob u i uslugu–hotel. Smještaj ville (poseban postupak oporezivanja)	120200 751017	22.727,39	22.727,39
4.	Usluga posredovanja – smještaj hotel.(poseban post.oporezivanja)	419302	15.400,00	
	Dobavljači	220000		15.400,00
5.	Marža-ville (poseban postupak TAg)	751018		5.861,91
	Potraživanja-poseban postupak oporezivanja	145100	7.327,39	
	PDV u izdanim računima 25%	281000		1.465,48
6.	Smještaj ville (poseban postupak oporezivanja)	751017		- 7.327,39
	Potraživanja-poseban postupak oporezivanja	145100		7.327,39

Izvor: Izračun autora

U 2015. godini nije se prikazala samo marža, nego ukupan prihod i trošak. Morala su se raditi dodatna knjiženja koja su prikazana u promjenama 5 i 6. Za navedeni booking prikazuje se točan iznos marže te vrijednost poreza koji se mora platiti za ostvareni booking. Kako se ne bi udvostručio prihod, pod promjenom 6 se morala oduzeti razlika u cijeni, što rezultira prikazom točnog iznosa marže na kontu 751018.

4.3. Primjeri računovodstvenog praćenja poslovanje turističke agencije Orvas d.o.o. u 2012.godini

U 2012. godini turistička agencija Orvas d.o.o. prikazuje poslovanje kada RH još nije bila članica EU. Tada se primjenjivao redovan postupak oporezivanja, na čijem se ukupnom računu obračunavao porez.

4.3.1. Izlazni račun hotelijerstvo

U 2012. godini nije bilo posebnog postupka te se svaki booking knjižio kao redovni postupak. Kada se račun izdao nakon boravka gostiju knjižio se na kontima 751010 – prihod od smještaja, 285000 – PDV te 120200 – potraživanja od kupaca. U 2012. godini porez na smještaj je iznosio 10% te se knjižio na kontu 285000, dok se osnovica knjižila na kontu 751010 te se ukupan iznos smještaja knjižio na kontu 120200 - potraživanja od kupaca. U ovom slučaju porez od 10% prikazuje se na računu te iznosi 1.782,30 kn.

ORVAS d.o.o. ID kod: HR-AB-21-060052347 OIB: 38192148118 ADP: UVALA BALUNI 9, 21000 Split TEL: +385 21 735 393 FAX: +385 21 735 336		Računi 2330003-1100007422 Splitska banka d.d. 2484008-1101585668 Raiffeisen Bank
---	---	--

VILLA VICINA Brizak b.b., 21405 Milna, Brač Tel.: +385 21 73 53 93 Fax.: +385 21 73 50 90 E-mail: info@orvas-hotels.com	Authentic Villa Holidays- AVH Clarendon Road 5 6XJ LONDON N22
--	---

COPY OF INVOICE		R1	Dolazak/Arrival	: 07.07.12
Broj računa/Folio No.	: 49/SPLIT/1		Odlazak/Departure	: 14.07.12
Šifra partnera/AR No.	: 0221		Soba/Room	: VICINA
Datum izdavanja/Issue Date	: 14-JUL-12		Broj potvrde/Confirmation No.	: 12518
Rok plaćanja/Due Date	: 29.07.12			:
Blagajnik/Cashier	: 1		OIB	:
Korisnik/User Name	: LJUGA		Kod grupe	:
Stranica/Page	: 1 of 1		Tvrtka/Comp: JONES, KARLA AILEEN	
			Ime/Name	:

Datum/ Date	Opis/Description	Dugovanje/Debit HRK	Naplatu/Credit HRK
07.07.12	Deposit		5,750.45
13.07.12	Smještaj Villa Vicina	19,605.25	
14.07.12	City Ledger		
Total		19,605.25	5,750.45
Dugovanje/Total Debit		13,854.80 HRK	
Ukupno/Total		19,605.25 HRK	

Neoporezivo:	0.00	PDV:	0.00
Neto PDV 10%:	17,822.95	PDV 10%:	1,782.30
Neto PDV 25%:	0.00	PDV 25%:	0.00
Boravišna pristojba:	0.00	PPT 3%:	0.00

JIR:
ZKI:

Boravišna pristojba neoporeziva sukladno čl.8. st.1. Zakona o PDV-u.
 Po članku 4. st.1 Zakona, boravišnu pristojbu ne plaćaju djeca do dvanest godina starosti.
 Po članku 4. st.2 Zakona, boravišnu pristojbu ne plaćaju osobe s tjelesnim invaliditetom od 70% i većim i jedan pratitelj.
 Po članku 5. st.1 Zakona, boravišnu pristojbu umanjenu za 50% plaćaju osobe od navršениh 12 do 18 godina starosti.

Slika 19. Izlazni račun hotelijerstvo – redovan postupak oporezivanja turističkih agencija

Izvor: Orvas d.o.o.

4.3.2. Ulazni račun hotelijerstvo

Nakon ostvarenog bookinga, vlasnik izdaje račun za ostavareni smještaj te se knjiži na kontima 220000 - dobavljač i 419300 – usluga posredovanja – smještaj hotelijerstvo i to ukupan iznos jer vlasnik nije u sustavu PDV-a.

Rb	Konto	Posl partner	Račun	Datum računa	Uvj plac.	Val uta	Duguje	Potražuje	Duguje devize	Potražuje devize	Opis	Radnik Br.knj.	Mj Org.	Objekt tr.	Skl
169	181000						912,50				4.rata 2013-deratiz.				
170	417200						3.650,00				4.rata deratiz. 4.rata			300	
171	220000	0438	9	14.07.12	*			13.650,00			2014-smještaj 07.07.-14.07.12.				
172	419300						13.650,00				smještaj 07.07. - 14.07.12.			340	3401

Slika 20. Ulazni račun hotelijerstvo – redovan postupak oporezivanja turističkih agencija

Izvor: Orvas d.o.o.

4.4. Komparativna analiza poslovanja u 2012. i 2015. godine

Tablica 3. Usporedba 2012. i 2015. godine

	Izlazni račun	Ulazni račun	Marža
2015	22727,39	15400	7327,39*
2012	17822,95	13650	4172,95
2012*	20112,73	15400	4712,73

Izvor: Izračun autora

U Tablici 3. se prikazuju iznosi knjiženja ulaznih računa, izlaznih računa i bruto marža tijekom 2012. i 2015. godine. U 2015. godini se primjenjivao poseban postupak oporezivanja, a u 2012. godini primjenjivao se redovan postupak oporezivanja.

U 2015. godini je ukupan iznos izdanog računa iznosio 22.727,39 kn. Ulazni račun vlasnika iznosi 15.400,00 kn. Razlika izdanog i ulaznog računa, odnosno bruto marža, iznosi 7.327,39 kn. Nadalje, kada se iz iznosa bruto marže oduzme 25% PDV-a, dobivamo iznos od 1.465,48 kn što rezultira iznosom PDV-a koji agencija mora platiti. Marža koja ostaje agenciji iznosi 5.861,91 kn.

U 2012.godini iznos bruto marže iznosio je 4.172,95 kn a porezna obveza 1.782,30 kn.

Takav jednaki izdani račun iz 2015. godine (2012*), prikazan je simulacijom primjene redovnog postupka oporezivanja kakav se koristio u 2012.godini, na način da se od ukupnog iznosa računa oduzima porez, te time ukupan iznos računa iznosi 20.112,73 kn. Račun vlasnika

iznosi 15.400,00 kn. Razlika ulaznog i izlaznog računa, odnosno neto marža iznosi 4.712,73 kn, dok iznos porezne obveze iznosi 2.614,66 kn (pretpostavka da je PDV 13%). Na temelju dobivenih rezultata može se zaključiti da prihvaćamo postavljenu hipotezu:

H₁: Uvođenje posebnog postupka oporezivanja turističkih agencija ima pozitivan utjecaj na financijski rezultat.

Takav način oporezivanja je utjecao pozitivno na poslovanje turističkih agencija. Ovakvim načinom poslovanja povećala se marža po pojedinačnom bookingu, te se samim time smanjila obveza plaćanja poreza državi.

4.5. Analiza prihoda od vlastitih i tuđih vila Orvasa d.o.o.

Sljedeće slike prikazuju ukupne prihode vlastitih vila i vila koje nisu u vlasništvu agencije tijekom 2012. i 2015. godine. Na temelju ukupnog broja vila moglo se usporediti prihod 2012. godine u odnosu na 2015. godinu.

ORVAS d.o.o.
Uvala Baluni 9
SPLIT

Datum ispisa : 04.04.2016

Stranica : 1 / 2

Stanje mjesta troška po kontima početno stanje 2012 do 12.2012

Uvjeti ispisa : Konto :7510
7520

Mjesto.tr. : 3401 do : 3447

Radnik :
Objekt :

Regija :
Skid :

Konto	Duguje	Potražuje	Saldo
Mjesto troška : 3401 VILLA VICINA			
751002 Smještaj - vile	0,00	124.377,26	124.377,26 P
751012 Nakn.stete zbog neostvarenog boravka 0%	0,00	-964,01	964,01 D
752000 Smještaj - apartmani	0,00	130.650,95	130.650,95 P
752012 Nakn.stete zbog neostvarenog boravka 0%	0,00	1.387,31	1.387,31 P
Ukupno	0,00	255.451,51	255.451,51 P
Mjesto troška : 3402 VILLA SKALINADA			
751002 Smještaj - vile	0,00	155.076,62	155.076,62 P
752000 Smještaj - apartmani	0,00	162.898,80	162.898,80 P
Ukupno	0,00	317.975,42	317.975,42 P
Mjesto troška : 3403 VILLA MORE			
751002 Smještaj - vile	0,00	42.624,04	42.624,04 P
752000 Smještaj - apartmani	0,00	44.774,02	44.774,02 P
Ukupno	0,00	87.398,06	87.398,06 P
Mjesto troška : 3404 KUĆEA ZA ODMOR - LUNA			
751002 Smještaj - vile	0,00	93.376,68	93.376,68 P
752000 Smještaj - apartmani	0,00	98.086,66	98.086,66 P
Ukupno	0,00	191.463,34	191.463,34 P
Mjesto troška : 3405 KUĆEA ZA ODMOR - IDA			
751002 Smještaj - vile	0,00	38.353,06	38.353,06 P
752000 Smještaj - apartmani	0,00	40.287,61	40.287,61 P
Ukupno	0,00	78.640,67	78.640,67 P
Mjesto troška : 3406 KUĆEA ZA ODMOR - TEA			
751002 Smještaj - vile	0,00	65.478,72	65.478,72 P
752000 Smještaj - apartmani	0,00	68.781,52	68.781,52 P
Ukupno	0,00	134.260,24	134.260,24 P
Mjesto troška : 3407 VILLA MAMA			
751000 Smještaj - apartmani	0,00	117.982,11	117.982,11 P
751002 Smještaj - vile	0,00	-8.425,08	8.425,08 D
752000 Smještaj - apartmani	0,00	123.933,21	123.933,21 P
Ukupno	0,00	233.490,24	233.490,24 P
Mjesto troška : 3411 APARTMAN SONJA			
751000 Smještaj - apartmani	0,00	29.129,69	29.129,69 P
752000 Smještaj - apartmani	0,00	30.599,00	30.599,00 P
Ukupno	0,00	59.728,69	59.728,69 P
Mjesto troška : 3412 VILLA SARA			
751002 Smještaj - vile	0,00	16.305,38	16.305,38 P
752002 Smještaj - vile	0,00	19.509,71	19.509,71 P
Ukupno	0,00	35.815,09	35.815,09 P
Mjesto troška : 3414 VILLA LORENA			
751002 Smještaj - vile	0,00	89.772,30	89.772,30 P
752000 Smještaj - apartmani	0,00	94.300,49	94.300,49 P
Ukupno	0,00	184.072,79	184.072,79 P
Mjesto troška : 3415 VILLA PIA			
751002 Smještaj - vile	0,00	17.953,48	17.953,48 P
Ukupno	0,00	17.953,48	17.953,48 P
Mjesto troška : 3416 VILLA VALENTINA			
751002 Smještaj - vile	0,00	73.043,73	73.043,73 P

Stanje mjesta troška po kontima
početno stanje 2012 do 12.2012

Uvjeti ispisa : Konto : 7510 Mjesto.ir. : 3401 do : 3447 Radnik : Regija :
7520 Objekt: Skl:

Konto	Duguje	Potražuje	Saldo
Mjesto troška : 3416 VILLA VALENTINA			
752000 Smještaj • apartmani	0,00	76.728,10	76.728,10 P
Ukupno	0,00	149.771,83	149.771,83 P
Mjesto troška : 3417 VILLA NORA			
751002 Smještaj • vile	0,00	40.832,34	40.832,34 P
752000 Smještaj • apartmani	0,00	42.891,94	42.891,94 P
Ukupno	0,00	83.724,28	83.724,28 P
Mjesto troška : 3418 VILLA DORIS			
751002 Smještaj • vile	0,00	86.394,19	86.394,19 P
752000 Smještaj • apartmani	0,00	90.751,97	90.751,97 P
Ukupno	0,00	177.146,16	177.146,16 P
Sveukupno	0,00	2.006.891,80	2.006.891,80 P

Slika 21. Tuđe vile u Orvasa u 2012.godini

Izvor: Orvas d.o.o.

Stanje organizac. jedinica po kontima
početno stanje 2012 do 12.2012

Uvjeti ispisa : Konto : 7510 OJ: 311 do : 332 Radnik: Skid:
7520 Objekt:

Konto	Duguje	Potražuje	Saldo
Organizacijska jedinica : 311 HOTEL PHARIA			
751000 Smještaj • apartmani	0,00	451.828,60	451.828,60 P
751001 Smještaj • sobe (hoteli)	0,00	348.457,88	348.457,88 P
751002 Smještaj • vile	0,00	-3.045,05	3.045,05 D
751004 Hotelijerstvo • doručak	0,00	54.764,12	54.764,12 P
751012 Nakn.Štete zbog neostvarenog boravka 0%	0,00	37.321,16	37.321,16 P
752000 Smještaj • apartmani	0,00	840.653,59	840.653,59 P
Ukupno	0,00	1.729.980,30	1.729.980,30 P
Organizacijska jedinica : 312 VILLA A • LIZA			
751002 Smještaj • vile	0,00	184.361,95	184.361,95 P
751004 Hotelijerstvo • doručak	0,00	433,81	433,81 P
752000 Smještaj • apartmani	0,00	193.661,32	193.661,32 P
Ukupno	0,00	378.457,08	378.457,08 P
Organizacijska jedinica : 313 VILLA B • DANE			
751002 Smještaj • vile	0,00	179.147,66	179.147,66 P
752000 Smještaj • apartmani	0,00	188.184,00	188.184,00 P
Ukupno	0,00	367.331,66	367.331,66 P
Organizacijska jedinica : 314 VILLA C • CVITA			
751002 Smještaj • vile	0,00	157.989,00	157.989,00 P
752000 Smještaj • apartmani	0,00	165.958,08	165.958,08 P
Ukupno	0,00	323.947,08	323.947,08 P
Organizacijska jedinica : 315 VILLA D • MARE			
751002 Smještaj • vile	0,00	147.582,58	147.582,58 P
752000 Smještaj • apartmani	0,00	155.026,75	155.026,75 P
Ukupno	0,00	302.609,33	302.609,33 P
Organizacijska jedinica : 316 APARTMANI MARLIA			
751000 Smještaj • apartmani	0,00	246.961,81	246.961,81 P
752000 Smještaj • apartmani	0,00	259.418,76	259.418,76 P
Ukupno	0,00	506.380,57	506.380,57 P
Organizacijska jedinica : 320 OBJEKTI-NAŠI			
751000 Smještaj • apartmani	0,00	-2.616,54	2.616,54 D
Ukupno	0,00	-2.616,54	2.616,54 D
Organizacijska jedinica : 321 HOTEL CROATIA			
751001 Smještaj • sobe (hoteli)	0,00	636.281,59	636.281,59 P
751004 Hotelijerstvo • doručak	0,00	86.441,59	86.441,59 P
751012 Nakn.Štete zbog neostvarenog boravka 0%	0,00	3.772,39	3.772,39 P
751016 Agencijska provizija	0,00	276,80	276,80 P
752000 Smještaj • apartmani	0,00	668.376,17	668.376,17 P
752012 Nakn.Štete zbog neostvarenog boravka 0%	0,00	1.050,36	1.050,36 P
Ukupno	0,00	1.396.198,90	1.396.198,90 P
Organizacijska jedinica : 322 BONACA			
751002 Smještaj • vile	0,00	104.040,24	104.040,24 P
752000 Smještaj • apartmani	0,00	109.288,10	109.288,10 P
752002 Smještaj • vile	0,00	25,19	25,19 P
Ukupno	0,00	213.353,53	213.353,53 P
Organizacijska jedinica : 323 MIR VAMI			
751002 Smještaj • vile	0,00	142.785,51	142.785,51 P
752000 Smještaj • apartmani	0,00	152.088,61	152.088,61 P
Ukupno	0,00	294.874,12	294.874,12 P

Stanje organizac. jedinica po kontima
početno stanje 2012 do 12.2012

Uvjeti ispisa : Konto :7510 OJ: 311 do :332 Radnik: Skd:
7520 Objekt:

Konto	Duguje	Potražuje	Saldo
Organizacijska jedinica : 324 VILLA VJEKA			
751002 Smještaj - vile	0,00	129.847,28	129.847,28 P
752000 Smještaj - apartmani	0,00	136.396,88	136.396,88 P
Ukupno	0,00	266.244,16	266.244,16 P
Organizacijska jedinica : 325 VILLA ŽIVANA			
751002 Smještaj - vile	0,00	69.356,17	69.356,17 P
752000 Smještaj - apartmani	0,00	72.854,55	72.854,55 P
Ukupno	0,00	142.210,72	142.210,72 P
Organizacijska jedinica : 326 APARTMANI PUEIŠEJA			
751000 Smještaj - apartmani	0,00	69.142,00	69.142,00 P
752000 Smještaj - apartmani	0,00	72.629,57	72.629,57 P
Ukupno	0,00	141.771,57	141.771,57 P
Sveukupno	0,00	6.060.742,48	6.060.742,48 P

Slika 22. Vlastite vile u Orvasa u 2012.godini

Izvor: Orvas d.o.o.

Stanje mjesta troška po kontima
početno stanje 2015 do 12.2015

Uvjeti isplisa : Konto : 7510
7520

Mjesto, tr. : 3401 do : 3447

Radnik :
Objekt :

Regija :
Skt :

Konto	Duguje	Potražuje	Saldo
Mjesto troška : 3401 VILLA VICINA			
751017 Smješta - vile (poseban postupak TAđ)	0,00	234.554,99	234.554,99 P
751018 Marža - vile (poseban postupak TAđ)	0,00	69.460,18	69.460,18 P
Ukupno	0,00	304.015,17	304.015,17 P
Mjesto troška : 3402 VILLA SKALINADA			
751002 Smještaj - vile	0,00	273.565,38	273.565,38 P
Ukupno	0,00	273.565,38	273.565,38 P
Mjesto troška : 3404 KUĀEA ZA ODMOR - LUNA			
751016 Agencijska provizija	0,00	7.076,39	7.076,39 P
Ukupno	0,00	7.076,39	7.076,39 P
Mjesto troška : 3405 KUĀEA ZA ODMOR - IDA			
751017 Smješta - vile (poseban postupak TAđ)	0,00	43.452,39	43.452,39 P
751018 Marža - vile (poseban postupak TAđ)	0,00	25.789,13	25.789,13 P
Ukupno	0,00	69.241,52	69.241,52 P
Mjesto troška : 3406 KUĀEA ZA ODMOR - TEA			
751017 Smješta - vile (poseban postupak TAđ)	0,00	42.438,73	42.438,73 P
751018 Marža - vile (poseban postupak TAđ)	0,00	11.084,26	11.084,26 P
Ukupno	0,00	53.522,99	53.522,99 P
Mjesto troška : 3407 VILLA MAMA			
751000 Smještaj - apartmani	0,00	232.206,64	232.206,64 P
Ukupno	0,00	232.206,64	232.206,64 P
Mjesto troška : 3414 VILLA LORENA			
751017 Smješta - vile (poseban postupak TAđ)	0,00	103.749,71	103.749,71 P
751018 Marža - vile (poseban postupak TAđ)	0,00	32.628,45	32.628,45 P
Ukupno	0,00	136.378,16	136.378,16 P
Mjesto troška : 3416 VILLA VALENTINA			
751017 Smješta - vile (poseban postupak TAđ)	0,00	30.626,21	30.626,21 P
751018 Marža - vile (poseban postupak TAđ)	0,00	10.027,06	10.027,06 P
Ukupno	0,00	40.653,27	40.653,27 P
Mjesto troška : 3417 VILLA NORA			
751017 Smješta - vile (poseban postupak TAđ)	0,00	25.088,79	25.088,79 P
Ukupno	0,00	25.088,79	25.088,79 P
Mjesto troška : 3420 APARTMANI DUJE			
751000 Smještaj - apartmani	0,00	56.315,23	56.315,23 P
Ukupno	0,00	56.315,23	56.315,23 P
Mjesto troška : 3421 VILLA TEUTA			
751017 Smješta - vile (poseban postupak TAđ)	0,00	122.573,30	122.573,30 P
751018 Marža - vile (poseban postupak TAđ)	0,00	35.743,93	35.743,93 P
Ukupno	0,00	158.317,23	158.317,23 P
Mjesto troška : 3422 VILLA GORDANA			
751017 Smješta - vile (poseban postupak TAđ)	0,00	86.389,08	86.389,08 P
751018 Marža - vile (poseban postupak TAđ)	0,00	12.845,65	12.845,65 P

Stanje mjesta troška po kontima
početno stanje 2015 do 12.2015

Uvjeti ispisa : Konto : 7510
7520

Mjesto.br. : 3401 do : 3447

Radnik :
Objekt :

Regija :
Skil :

Konto	Duguje	Potražuje	Saldo
Mjesto troška : 3422 VILLA GORDANA			
Ukupno	0,00	99.234,73	99.234,73 P
Mjesto troška : 3423 VILLA MERMAID			
751017 Smješta - vile (poseban postupak TAğ)	0,00	212.158,28	212.158,28 P
751018 Marža - vile (poseban postupak TAğ)	0,00	62.032,77	62.032,77 P
Ukupno	0,00	274.191,05	274.191,05 P
Mjesto troška : 3425 VILLA TONIA			
751017 Smješta - vile (poseban postupak TAğ)	0,00	7.739,99	7.739,99 P
751018 Marža - vile (poseban postupak TAğ)	0,00	3.411,78	3.411,78 P
Ukupno	0,00	11.151,77	11.151,77 P
Mjesto troška : 3429 VILLA SPALATINA			
751002 Smještaj - vile	0,00	22.257,89	22.257,89 P
751016 Agencijska provizija	0,00	7.900,09	7.900,09 P
Ukupno	0,00	30.157,98	30.157,98 P
Mjesto troška : 3430 VILLA KALISTA			
751017 Smješta - vile (poseban postupak TAğ)	0,00	97.360,64	97.360,64 P
751018 Marža - vile (poseban postupak TAğ)	0,00	28.093,56	28.093,56 P
Ukupno	0,00	125.454,20	125.454,20 P
Mjesto troška : 3433 VILLA LUKRECIJA			
751017 Smješta - vile (poseban postupak TAğ)	0,00	121.836,15	121.836,15 P
751018 Marža - vile (poseban postupak TAğ)	0,00	34.201,34	34.201,34 P
Ukupno	0,00	156.037,49	156.037,49 P
Mjesto troška : 3435 VILLA MARTINIS			
751017 Smješta - vile (poseban postupak TAğ)	0,00	230.969,57	230.969,57 P
751018 Marža - vile (poseban postupak TAğ)	0,00	65.602,18	65.602,18 P
Ukupno	0,00	296.571,75	296.571,75 P
Mjesto troška : 3437 VILLA PUPA			
751017 Smješta - vile (poseban postupak TAğ)	0,00	45.328,89	45.328,89 P
751018 Marža - vile (poseban postupak TAğ)	0,00	13.172,44	13.172,44 P
Ukupno	0,00	58.501,33	58.501,33 P
Mjesto troška : 3438 APARTMAN MAJA II			
751017 Smješta - vile (poseban postupak TAğ)	0,00	14.225,73	14.225,73 P
Ukupno	0,00	14.225,73	14.225,73 P
Mjesto troška : 3439 VILLA IVANA			
751017 Smješta - vile (poseban postupak TAğ)	0,00	148.614,84	148.614,84 P
751018 Marža - vile (poseban postupak TAğ)	0,00	40.279,47	40.279,47 P
Ukupno	0,00	188.894,31	188.894,31 P
Mjesto troška : 3440 VILLA MASLINA			
751017 Smješta - vile (poseban postupak TAğ)	0,00	88.077,98	88.077,98 P
751018 Marža - vile (poseban postupak TAğ)	0,00	31.751,69	31.751,69 P
Ukupno	0,00	119.829,67	119.829,67 P

Stanje mjesta troška po kontima
početno stanje 2015 do 12.2015

Uvjeti ispisa : Konto : 7510
7520

Mjesto.br.: 3401 do : 3447

Radnik :
Objekt :

Regija :
Skl :

Konto	Duguje	Potražuje	Saldo
Mjesto troška : 3441 VILLA ANDORA			
751017 Smješta • vile (poseban postupak TAG)	0,00	127.541,12	127.541,12 P
751018 Marža • vile (poseban postupak TAG)	0,00	41.775,68	41.775,68 P
Ukupno	0,00	169.316,80	169.316,80 P
Mjesto troška : 3442 VILLA HELENA			
751017 Smješta • vile (poseban postupak TAG)	0,00	100.302,93	100.302,93 P
751018 Marža • vile (poseban postupak TAG)	0,00	28.699,19	28.699,19 P
Ukupno	0,00	129.002,12	129.002,12 P
Mjesto troška : 3443 DELUXE APARTMENT LUTETIA			
751016 Agencijska provizija	0,00	181,96	181,96 P
751017 Smješta • vile (poseban postupak TAG)	0,00	113.457,53	113.457,53 P
751018 Marža • vile (poseban postupak TAG)	0,00	30.860,20	30.860,20 P
Ukupno	0,00	144.499,69	144.499,69 P
Mjesto troška : 3444 VILLA MIRCA			
751017 Smješta • vile (poseban postupak TAG)	0,00	64.387,53	64.387,53 P
751018 Marža • vile (poseban postupak TAG)	0,00	16.541,02	16.541,02 P
Ukupno	0,00	80.928,55	80.928,55 P
Mjesto troška : 3445 VILLA BEAUTY			
751017 Smješta • vile (poseban postupak TAG)	0,00	22.860,00	22.860,00 P
751018 Marža • vile (poseban postupak TAG)	0,00	5.826,80	5.826,80 P
Ukupno	0,00	28.686,80	28.686,80 P
Mjesto troška : 3446 VILLA GUSTI			
751017 Smješta • vile (poseban postupak TAG)	0,00	9.520,51	9.520,51 P
751018 Marža • vile (poseban postupak TAG)	0,00	3.125,92	3.125,92 P
Ukupno	0,00	12.646,43	12.646,43 P
Sveukupno	0,00	3.295.711,17	3.295.711,17 P

Slika 23. Tuđe vile u Orvasa u 2015.godini

Izvor: Orvas d.o.o.

Stanje organizac. jedinica po kontima
početno stanje 2015 do 12.2015

Uvjeti ispisa : Konto : 7510
7520

OJ: 311 do : 332

Radnik:
Objekt:

Skid:

Konto	Duguje	Potražuje	Saldo
Organizacijska jedinica : 311 HOTEL PHARIA			
751000 Smještaj - apartmani	0,00	606.091,26	606.091,26 P
751001 Smještaj - sobe (hotel)	0,00	459.664,68	459.664,68 P
751002 Smještaj - vile	0,00	-27.698,16	27.698,16 D
751004 Hotelijerstvo - doručak	0,00	78.758,80	78.758,80 P
752000 Smještaj - apartmani	0,00	298.522,56	298.522,56 P
752001 Smještaj - sobe (hotel)	0,00	226.402,00	226.402,00 P
Ukupno	0,00	1.641.741,14	1.641.741,14 P
Organizacijska jedinica : 312 VILLA A - LIZA			
751002 Smještaj - vile	0,00	234.602,80	234.602,80 P
752002 Smještaj - vile	0,00	115.550,64	115.550,64 P
Ukupno	0,00	350.153,44	350.153,44 P
Organizacijska jedinica : 313 VILLA B - DANE			
751002 Smještaj - vile	0,00	235.572,25	235.572,25 P
752002 Smještaj - vile	0,00	116.028,13	116.028,13 P
Ukupno	0,00	351.600,38	351.600,38 P
Organizacijska jedinica : 314 VILLA C - CVITA			
751002 Smještaj - vile	0,00	227.969,64	227.969,64 P
752002 Smještaj - vile	0,00	112.283,55	112.283,55 P
Ukupno	0,00	340.253,19	340.253,19 P
Organizacijska jedinica : 315 VILLA D - MARE			
751002 Smještaj - vile	0,00	197.065,42	197.065,42 P
752002 Smještaj - vile	0,00	97.062,08	97.062,08 P
Ukupno	0,00	294.127,50	294.127,50 P
Organizacijska jedinica : 316 APARTMANI MARJA			
751000 Smještaj - apartmani	0,00	402.455,47	402.455,47 P
752000 Smještaj - apartmani	0,00	198.224,33	198.224,33 P
Ukupno	0,00	600.679,80	600.679,80 P
Organizacijska jedinica : 321 HOTEL CROATIA			
751001 Smještaj - sobe (hotel)	0,00	857.016,39	857.016,39 P
751003 Smještaj - dodatni/dječiji krevet	0,00	3.357,34	3.357,34 P
751004 Hotelijerstvo - doručak	0,00	41.224,40	41.224,40 P
752001 Smještaj - sobe (hotel)	0,00	427.555,39	427.555,39 P
Ukupno	0,00	1.329.153,52	1.329.153,52 P
Organizacijska jedinica : 322 BONACA			
751002 Smještaj - vile	0,00	138.431,00	138.431,00 P
752002 Smještaj - vile	0,00	68.182,44	68.182,44 P
Ukupno	0,00	206.613,44	206.613,44 P
Organizacijska jedinica : 323 MIR VAMI			
751002 Smještaj - vile	0,00	177.321,66	177.321,66 P
752002 Smještaj - vile	0,00	87.337,53	87.337,53 P
Ukupno	0,00	264.659,19	264.659,19 P
Organizacijska jedinica : 324 VILLA VJEKA			
751002 Smještaj - vile	0,00	126.528,11	126.528,11 P
752002 Smještaj - vile	0,00	62.319,82	62.319,82 P
Ukupno	0,00	188.847,93	188.847,93 P
Organizacijska jedinica : 325 VILLA ŽIVANA			
751002 Smještaj - vile	0,00	81.436,73	81.436,73 P
752002 Smještaj - vile	0,00	40.110,63	40.110,63 P

Stanje organizac. jedinica po kontima
početno stanje 2015 do 12.2015

Uvjeti ispisa : Konto :7510
7520

OJ: 311 do :332

Radnik:
Objekt:

Skid:

Konto	Duguje	Potražuje	Saldo
Organizacijska jedinica : 325 VILLA ŽIVANA			
Ukupno	0,00	121.547,36	121.547,36 P
Organizacijska jedinica : 326 APARTMANI PUEIŠEA			
751000 Smještaj - apartmani	0,00	83.713,38	83.713,38 P
751002 Smještaj - vile	0,00	1.444,61	1.444,61 P
752000 Smještaj - apartmani	0,00	41.231,96	41.231,96 P
752002 Smještaj - vile	0,00	711,52	711,52 P
Ukupno	0,00	127.101,47	127.101,47 P
Organizacijska jedinica : 327 VILLA TRIPALO			
751002 Smještaj - vile	0,00	2.422,46	2.422,46 P
752002 Smještaj - vile	0,00	1.193,15	1.193,15 P
Ukupno	0,00	3.615,61	3.615,61 P
Organizacijska jedinica : 329 VILLA RASOTICA - TRI PALME			
751002 Smještaj - vile	0,00	137.204,58	137.204,58 P
752002 Smještaj - vile	0,00	67.578,37	67.578,37 P
Ukupno	0,00	204.782,95	204.782,95 P
Organizacijska jedinica : 331 APARTMANI DUGI RAT - MAJA			
751000 Smještaj - apartmani	0,00	69.389,71	69.389,71 P
752000 Smještaj - apartmani	0,00	34.177,02	34.177,02 P
Ukupno	0,00	103.566,73	103.566,73 P
Sveukupno	0,00	6.128.443,65	6.128.443,65 P

Slika 24. Vlastite vile u Orvasa u 2015.godini

Izvor: Orvas d.o.o.

Tablica 4. Omjer vlastitih i tuđih vila Orvasa

<i>Broj vila</i>	<i>2012</i>	<i>2012 u %</i>	<i>2015</i>	<i>2015 u %</i>
<i>Vlastite vile</i>	12	46.15%	15	34.88%
<i>Tuđe vile</i>	14	53.85%	28	65.12%
<i>Ukupno</i>	26	100.00%	43	100.00%

Izvor: Izračun autora

Tablica 5. Omjer prihoda od vlastitih i tuđih vila Orvasa

<i>Prihod vila</i>	<i>2012 u kn</i>	<i>2012 u %</i>	<i>2015 u kn</i>	<i>2015 u %</i>
<i>Vlastite vile</i>	6.060.742.48	75.12%	6.128.443.65	65.03%
<i>Tuđe vile</i>	2.006.891.80	24.88%	3.295.711.17	34.97%
<i>Ukupno</i>	8.067.634.28	100.00%	9.424.154.82	100.00%

Izvor: Izračun autora

Orvas se tijekom zadnjih par godina širio, ne samo djelatnošću, nego i brojem ponuda vila. Prema Tablici 4. može se vidjeti znatan skok u broju tuđih vila - sa 14 vila u 2012.godini na 28 vila u 2015.godini. No može se primjetiti i mali pomak vlastitih vila i to 3 nove kuće u 2015.godini (Vila Tripalo, Vila Rasotica i Apartmani Maja – Dugi Rat).

Što se tiče prihoda, također je došlo do povećanja, tako da su vlastite vile imale prihod u 2015.godini veći za 67.701,17 kn u odnosu na 2012.godinu. Tuđe vile su imale znatno veći prihod i to 1.288.819,37 kn više nego u 2012.godini.

U sljedećoj tablici prikazuju se i uspoređuju ukupni prihodi tuđih vila koje su poslovale u 2012. godini i u 2015. godini.

Tablica 6. Prihod tuđih vila u 2012. i 2015. godini

Vila - prihodi	2012	% od uk. prihoda	2015	% od uk. prihoda
Vicina	255.451,51	12,73 %	304.015,17	9,22 %
Skalinada	317.975,42	15,84 %	273.565,38	8,30 %
Ida	78.640,67	3,92 %	69.241,52	2,10 %
Tea	134.260,24	6,69 %	53.522,99	1,62 %
Mama	233.490,24	11,63 %	232.206,64	7,05 %
Lorena	184.072,79	9,17 %	136.378,16	4,14 %
Valentina	149.771,83	7,46 %	40.653,27	1,23 %
UKUPNO PRIHOD:	2.006.891,80		3.295.711,17	

Izvor: Izračun autora

Iz tablice 6. može se vidjeti da se prihod većini vila u 2015. godini u odnosu na 2012. godinu smanjio. Kako se broj vila u 2015. godini povećao za 100% te se samim time povećao i ukupan prihod. Vila Vicina u 2012. godini ima 12,73% prihoda od ukupnih prihoda vila, dok u 2015. godini ima tek 9,22%. Na to je utjecalo i povećanje broja vila koje se dogodilo u 2015. godini.

No, ne može se reći da je na to utjecao poseban postupak oporezivanja, jer na sami prihod vile utječe više faktora. Faktori koji utječu na poslovanje i sami prihod vile su: cijena vlasnika i cijena agencije, provizija agencije u slučaju ako se aranžman prodaje drugoj agenciji, rabat u slučaju ako je last minute, te broj tjedana koji su ostvareni u sezoni.

5. ZAKLJUČAK

Hrvatski turizam je jedna od najvažnijih gospodarskih grana Republike Hrvatske. Povijest turizma u Hrvatskoj seže od sredine 19. stoljeća (oko 1850.godine). Uspješno se razvijao sve do današnjih dana, čime je Hrvatska postala jedno od najposjećenijih i najvažnijih turističkih odredišta Sredozemlja. 2015. godina je za hrvatski turizam predstavljala godinu punu zadovoljstva za turističko gospodarstvo, resorno ministarstvo i sustave turističkih zajednica. 2015. godina ostat će zapamćena po rekordnom broju turističkih dolazaka i noćenja od vremena hrvatskog osamostaljenja, po ostvarenom godišnjem rastu svih važnih pokazatelja turističkog sektora, te najvažnije, očekivanjima da će fizičke pokazatelje, pratiti i rekordni financijski pokazatelji. Dosadašnji ostvareni rezultati turističke sezone 2015. godine u skladu su sa pozitivnim očekivanjima, koja prate sezonu od gotovo njena početka. Hrvatski je turistički sektor pokazao svoju snagu i jačinu, jer su u dosadašnjem dijelu sezone ostvareni izuzetni turistički rezultati. Svi statistički pokazatelji za predsezonu, glavni dio sezone kao i podsezonu navodili su na to da će 2015. godina turistički gledano biti najuspješnija dotada te da popularnost Hrvatske na turističkim tržištima još uvijek raste. Turistička ponuda Hrvatske raznolika je i bogata - od nautičkog turizma, ronilačkog, kongresnog, ekološkog, ruralnog, kulturnog, vjerskog, pustolovnog, lovnog i ribolovnog turizma, do zdravstvenog i wellness turizma, krstarenja na motornim jedrenjacima i izletničkog turizma.

Pristupanjem Republike Hrvatske u Europsku uniju 01.07.2013., propisan je novi način oporezivanja turističkih usluga, odnosno usluga koje pružaju turističke agencije. Poseban postupak oporezivanja usluga propisan je Direktivom 2006/112/EZ koji se sastoji u oporezivanju marže. Sam način oporezivanja posebnog postupka propisan je odredbama čl. 91-94. Zakona o PDV-u i čl. 187. Pravilnika o PDV-u. Posebni postupak primjenjivat će turističke agencije koje posluju s putnicima u svoje ime, a koriste isporuke dobara i usluge drugih poreznih obveznika pri obavljanju usluga putovanja. Poseban postupak sastoji se u oporezivanju marže, odnosno razlike u cijeni koju agencija ostvari u poslovanju s putnicima u slučaju kada se koristi uslugama drugih poreznih obveznika, koje agencije pružaju izravno putnicima. Poseban postupak oporezivanja turističkih agencija koje obavljaju usluge putnicima u svoje ime, a nabavljaju te usluge od drugih poreznih obveznika, je obavezan i one se ne mogu opredijeliti za redovito oporezivanje tih usluga.

U empirijskom dijelu rada na primjeru agencije „Orvas“ prikazan je način primjene posebnog postupka oporezivanja te evidencija u glavnim knjigama. Kako je ulaskom RH u EU došlo do promjena u načinu oporezivanja, tako je na primjeru jedne vile prikazan način primjene posebnog postupka oporezivanja. Kako je sami proces prilagođavanja na novi način oporezivanja dug, nije se moglo odlučiti na koje će se vile primjenjivati poseban postupak oporezivanja koji je utjecao na financijski rezultat. Tako je na jednom primjeru vile prikazan način poslovanja prije ulaska RH u EU, kada se primjenjivao redovni postupak oporezivanja, te nakon ulaska u EU, kada se primjenjuje poseban postupak oporezivanja. Na temelju takvog načina prikaza posebnog postupka oporezivanja, došlo se do zaključka da postavljenu hipotezu prihvaćamo, iz razloga što je ovakav način obračuna marže donio bolji rezultat za agenciju.

LITERATURA

1. Androić, J. (2008): Na UNESCO-voj Listi svjetske baštine čak sedam hrvatskih lokaliteta, Ministarstvo kulture, [Internet], raspoloživo na: <http://www.min-kulture.hr/default.aspx?id=4061> [06.09.2015.]
2. APC/Hina (2015): Hrvatska je 33. turistička zemlja na svijetu, [Internet], raspoloživo na: <http://vijesti.hrt.hr/283348/hrvatska-je-33-turisticka-zemlja-na-svijetu>, [21.06.2015.]
3. Bubalo, M. (2013): Primjena članka 194. Direktive 2006/112/EZ – neobvezni „reverse charge“, [Interent], raspoloživo na: <http://rif.hr/e-izdanje/rif-12-2013/assets/basic-html/page61.html> [15.05.2016.]
4. Cutvarić, M. (2015): Oporezivanje PDV-om usluga turističkih agencija, Računovodstvo i financije, Zagreb.
5. Čavlek, N. (1998.): Turoperateri i svjetski turizam, Golden marketing, Zagreb.
6. Čavlek, N., Bartoluci, M. I suradnici (2011.): Turizam – ekonomske osnove i organizacijski sustav, Školska knjiga d.d., Zagreb.
7. Državni ured za reviziju (2014): Izvješće o obavljenoj reviziji turističkih zajednica i instituta za turizam, Zagreb, [Internet], raspoloživo na: <https://vlada.gov.hr/UserDocsImages//Sjednice/2014/172%20sjednica%20Vlade//172%20-%202012.6.pdf> [05.03.2016.]
8. Dulčić, A. (2005.): Turističke agencije – poslovanje i menadžment, EKOKON d.o.o., Split.
9. Geić, S. (2007): Putničke agencije i prometni sustavi, Sveučilište u Splitu, [Internet], raspoloživo na: https://moodle.oss.unist.hr/file.php/435/PUTNICKE_AGENCIJE_I_PROMETNI_SUSTAVI.pdf [06.09.2015.]
10. Hrvatska turistička zajednica: Opće informacije, [Internet], raspoloživo na: <http://business.croatia.hr/hr-HR/Hrvatska-turisticka-zajednica> [05.03.2016.]
11. Ksenija Kramar (2013): PDV nakon ulaska u EU – prijedlog novog Zakona o PDV-u, pdf.
12. Laslavić, Ž. (2014.): Putničke agencije plaćaju 25 posto PDV-a i kada to ne trebaju, [Internet], raspoloživo na: <http://liderpress.hr/biznis-i-politika/hrvatska/s---putnicke-agencije-placaju-25-posto-pdv-a-i-kada-to-ne-trebaju/> [11.07.2015.]

13. Lider (2015.): UHPA hitno traži rješavanje posebnog postupka oporezivanja putničkih agencija PDV-om, [Internet], raspoloživo na: <http://liderpress.hr/biznis-i-politika/hrvatska/uropa-trazi-hitno-rjesavanje-posebnog-postupka-oporezivanja-putnickih-agencija-pdv-om/> [11.07.2015.]
14. Metodologija znanstvenog istraživanja, [Internet], raspoloživo na: <http://www.pfri.uniri.hr/~ines/MZiR/2013-2014%20Materijal%20za%20web/Znanstvene%20metode.pdf> [04.07.2015.]
15. Pavletić Slavulj, A. (2013): Poseban postupak oporezivanja PDV-om putničkih agencija u Europskoj Uniji, Porezni Vjesnik, [Internet], raspoloživo na: <http://www.ijf.hr/upload/files/file/PV/2013/6/slavluj.pdf> [06.03.2016.]
16. Porezna uprava, PDV & EU: Hrvatski porezni obveznici koji posluju na zajedničkom europskom tržištu, [Internet], raspoloživo na: [http://www.porezna-uprava.hr/PdviEu/Documents/letak%20PDV%20EU%20\(25.07.2013.\).pdf](http://www.porezna-uprava.hr/PdviEu/Documents/letak%20PDV%20EU%20(25.07.2013.).pdf) [11.07.2015.]
17. Porezna uprava (2013.): PDV i EU, [Internet], raspoloživo na: http://www.racunovodja.hr/33/pdv-i-eu-uniqueidRCViWTptZHJ3hZAWP4cu4jDO6e-0qrzJ/?reltype=2&uri_view_type=12 [11.07.2015.]
18. Porezna uprava – središnji ured (2015): Oporezivanje putničkih agencija, Ministarstvo financija, Zagreb.
19. Računovodstvo i porezi u praksi (2013): Upute i odgovori Porezne uprave, [Internet], raspoloživo na: <http://www.racunovodstvo-porezi.hr/sites/default/files/casopisprivitak/ripup13-08-041.pdf> [06.03.2016.]
20. Ramljak, B., Krnić, A.(2010.): Računovodstvo turističke agencije, Ekonomski fakultet, Split.
21. Trezner, Ž.(2014.): Priručnik za zaposlene u turističkim agencijama, UHPA, Zagreb.
22. Vukonić, B.(1998.): Turističke agencije, Mikrorad d.o.o., Zagreb.

POPIS SLIKA I TABLICA

Slika 1. Periodizacija razvoja turizma.....	9
Slika 2. Faktori turističkog tržišta.....	11
Slika 3. Organizacijska struktura turizma u RH	16
Slika 4. Ustroj i zadaće turističkih zajednica.....	18
Slika 5. Predstavnici turističke ponude.....	21
Slika 6. Podjela međunarodnih turističkih organizacija.....	22
Slika 7. Račun za predujam - poseban postupak oporezivanja turističkih agencija.....	40
Slika 8. Način knjiženja predujma.....	40
Slika 9. Storno predujma – poseban postupak oporezivanja turističkih agencija.....	41
Slika 10. Način knjiženja storno predujma	41
Slika 11. Račun hotelijerstvo – poseban postupak oporezivanja turističkih agencija.....	42
Slika 12. Način knjiženja računa.....	42
Slika 13. Račun vlasnika za ostvareni smještaj u vili	43
Slika 14. Način knjiženja ulaznog računa	44
Slika 15. Interna tablica vođenja bookinga po vilama.....	44
Slika 16. Dodatno knjiženje – poseban postupak oporezivanja.....	45
Slika 17. Način knjiženja dodatnog knjiženja.....	45
Slika 18. Dodatno knjiženje – poseban postupak oporezivanja.....	46
Slika 19. Izlazni račun hotelijerstvo – redovan postupak oporezivanja turističkih agencija.....	47
Slika 20. Ulazni račun hotelijerstvo – redovan postupak oporezivanja turističkih agencija.....	48
Slika 21. Tuđe vile u Orvasa u 2012.godini.....	51
Slika 22. Vlastite vile u Orvasa u 2012.godini.....	53
Slika 23. Tuđe vile u Orvasa u 2015.godini.....	56

Slika 24. Vlastite vile u Orvasa u 2015.godini.....	58
Tablica 1. Zakonodavni okvir za poslovanje turističkih agencija u RH.....	12
Tablica 2. Pregled knjiženja ulaznih i izlaznih računa.....	46
Tablica 3. Usporedba 2012. i 2015. godine.....	48
Tablica 4. Omjer vlastitih i tuđih vila Orvasa	59
Tablica 5. Omjer vlastitih i tuđih vila Orvasa u prihodima.....	59
Tablica 6. Prihod tuđih vila u 2012. i 2015. godini.....	60

SAŽETAK

Ulaskom Republike Hrvatske u Europsku Uniju došlo je do niz promjena u poslovanju turističkih agencija. Mnoge turističke agencije ne znaju kako obračunati PDV, te najčešće kada nisu sigurne koju stopu primijeniti, a ne žele biti u prekršaju, obično primijene veću stopu PDV-a, koja je povoljnija za državu, ali ne i za agencije. Ovaj rad ima za cilj ukazati na značenje poslovanja turističkih agencija i uz to prikazati način oporezivanja usluga koji su specifični za ovo područje. Velik je broj pravnih normi koje trebaju poznavati oni koji se bave poslovanjem turističke agencije. Poznavanje turističkog prava u Republici Hrvatskoj ali i u Europskoj uniji, neobično je važno i za poslovanje turističkih agencija. Na primjeru turističke agencije „Orvas“, prikazan je način poslovanja agencije, odnosno primjena posebnog postupka oporezivanja te utjecaj na financijski rezultat. U skladu sa Zakonima, ovakav postupak oporezivanja je utjecao pozitivno na rezultat te time prihvaćamo postavljenu hipotezu.

Ključne riječi: turistička agencija, poseban postupak oporezivanja, pravne norme

SUMMARY

By Croatian accession to the European Union there have been series of changes in the business of travel agencies. Many tourist agencies do not know how to account for VAT, and generally when they are not sure which rate to apply and they do not want to violate the law, then they usually apply a higher rate of VAT, which is more favorable to the state, but not for agencies. The aim of this master's thesis was to point out the importance of business in the travel agencies and to show methods of taxation for the services which are specific to this area of business. There is a large number of law norms for people in the business of who are working in travel agencies. Knowledge of tourism law in Croatia but also in the European Union, is extremely important for business in the travel agencies. On the example of travel agencies „Orvas“ is demonstrated a way of business for travel agencies and also the application of a special taxation procedure and the effect on the financial result. In accordance with the law, such a special procedure of taxation, have positive influence on the result and therefore this hypothesis have been accepted.

Keywords: travel agency, special taxation procedure, law norms.